

TOLNA MEGYEI FOGLALKOZTATÁSI EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROGRAM

A CÉLCSOPORT MUNKAERŐPIACI ÉS KÉPZÉS- SZÜKSÉGLETŰ ELEMZÉSE A MUNKÁLTATÓI IGÉ- NYEK ALAPJÁN

TOP-5.1.1-15 TL1-2016-00001

*Foglalkoztatási stratégia elkészítése és annak megvalósítását szolgáló kutatás, elemzés,
felmérés elkészítésének szolgáltatásai*

Készítette: ICG Ex Ante Tanácsadó Iroda

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

1	Vezetői összefoglaló	4
2	Bevezető	7
3	Gazdasági helyzetkép	7
3.1	Általános gazdasági jellemzők	7
3.2	A paktum-terület legfontosabb gazdasági jellemzői	8
4	A paktum-terület munkaerő potenciálja.....	13
4.1	A népesség összetétele	13
4.2	A népesség képzettségi szintje	15
4.3	A képzéskibocsátás jellemzői.....	16
4.3.1	Alap és középfokú oktatás	16
4.3.2	Szakképzés.....	17
4.3.3	Felsőoktatás.....	21
4.3.4	Felnőttképzés.....	21
4.3.5	Támogatott munkaerő-piaci képzések.....	22
4.4	A program kiemelt célcsoportjai	25
4.4.1	Alacsony iskolai végzettségűek.....	26
4.4.2	25 év alatti fiatalok, vagy 30 év alatti pályakezdő álláskereső.....	27
4.4.3	50 év feletti.....	29
4.4.4	Gyedről vagy gyesről visszatérők, (vagy legalább egy gyermeket egyedül nevelők)	29
4.4.5	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők.....	30
4.4.6	Tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek.....	31
4.4.7	Megváltozott munkaképességű személyek	32
4.4.8	Roma nemzetiségű személyek.....	33
4.4.9	Közfoglalkoztatottak	34
4.4.10	Inaktívak társadalmi és gazdasági jellemzői.....	35
4.5	Az álláskereső összetétele	38
4.5.1	Iskolai végzettség.....	39
4.5.2	Álláskeresői ellátások	39
4.5.3	Az álláskereső életkori megoszlása	41
4.5.4	Álláskereső kategorizálása (profiling rendszer).....	42
4.5.5	Az álláskereső jellemzői járónként	43
5	Bejelentett üres álláshelyek.....	56
5.1	A bejelentett álláshelyek jellemzői	56
6	Munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehasonlítása	66

6.1	A térségi munkaerőpiac keresleti és kínálati oldala az iskolai végzettség alapján ..	66
7	Táblázat- és ábrajegyzék	72
7.1	Ábrajegyzék	72
7.2	Táblázatjegyzék	73

1 Vezetői összefoglaló

A Tolna Megyei Önkormányzat, a Tolna Megyei Kormányhivatal, a Tolnáért Nonprofit Közhasznú Kft. és a Kék Madár Alapítvány 2016-ban Tolna Megyei Foglalkoztatási Együttműködési Programot (továbbiakban: Paktum) hoztak létre. A Paktum illetékessége (továbbiakban Paktum terület) Tolna megye egészére kiterjed, ez alól kivételt képez Szekszárd MJV paktumának (TOP-6.8.2-15) területe¹. A Paktum alapítók a 2017-2020-as időszakra Tolna megyei Foglalkoztatási Stratégia megalkotásáról határoztak, amelyet több tanulmány, elemzés alapol meg.

Jelen tanulmány a Tolna Megyei Önkormányzat TOP-5.1.1-15-TL1-2016-00001 számú projektjéhez, és a Foglalkoztatási Stratégia megalapozásához kapcsolódik.

A célcsoportok munkaerő-piaci elemzésének célja, hogy megvizsgálja a megyei paktum fejlesztési területén (Tolna megye területe a Szekszárdi járás nélkül) felmerülő munkaerő-piaci kereslet és kínálat mennyiségi és minőségi mutatóit, a megyei paktum fejlesztéssel érintett célcsoportjainak képzettségét és kompetenciáját.

Az elemzés megállapítja, hogy a megyére jellemző a népesség fogyása, amelynek elsődleges forrása a népesség korszerkezetének öregedése. Az elmúlt 25 évben folyamatosan csökkent a születések száma, amely előrejelíti, hogy amennyiben nem történik befelé irányuló migráció, vagy a születések számának nagyarányú emelkedése, a népességszám csökkenésével kell a jövőben is számolni. A lakónépesség csökkenéséhez a természetes fogyás mellett a negatív vándorlási különbözet is hozzájárul. Mindez a foglalkoztatási szint emelésének korlátait is jelöli.

A paktum-terület népességének gazdasági aktivitása elmarad az országos átlagtól, az aktivitási ráta 42,1%-os (országosan 45,4%). Ugyanígy elmarad az országos átlagtól a népesség foglalkoztatottsága, a foglalkoztatási ráta 37,1% (országosan 39,7%). Az inaktív keresők aránya is magasabb, mint az országos átlag, aktivizálásukkal még további csoportok vonhatók be a munkaerőpiacra. Az aktív korú (15-64 éves) népesség aránya Tolna megyében 66,9 százalékos, vagyis a népesség kétharmada tartozik ebbe a kategóriába. Lényegesen egyik járás sem tér el ettől az aránytól.

A paktum-területen a populáció képzettségi szintje elmarad az országos átlagtól. Minden érintett járásban magasabb az alacsony iskolai végzettségűek aránya, és alacsonyabb a legalább érettségivel rendelkezők aránya, mint az országos átlag. Ebben a tekintetben azonban lényeges eltéréseket láttunk az egyes járasok között: a leginkább leszakadónak a Tamási járás tekinthető. Ezt alátámasztják a 2016-os végzettségi adatok is. Eszerint a Tamási járást leszámítva minden járásban a legtöbben általános iskolai és érettségi végzettséget szereztek, arányaiban kevesebben szereztek szakmai végzettséget (szakmai vizsgát). A Tamási járásban azonban az általános iskolai végzettséget a szakmai vizsgák száma követi, ami a járás további

¹ A Tolna Megyei Önkormányzat és a Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzat között lefolytatott egyeztetések során megtörtént a TOP-5.1.1 és a TOP-6.8.2 projektek közötti földrajzi lehatárolás. Szekszárd Megyei Jogú Város gazdasága és foglalkoztatási helyzete szervesen összekapcsolódik az öt övező településekkel. A Szekszárdi járás területén található települések alvótelepüléseként funkcionálnak, az itt élők többsége a megyeszékhelyen vállal munkát, ezért a Szekszárdi paktum illetékességi területének része a járás területe is. A megye a helyi paktumok esetében elsősorban ernyőszervezeti feladatokat lát el. A helyi paktumok Dombóvár-Tamási, Bonyhád és Paks területén valósulnak meg.

képzettségbeli lemaradását vetíti előre. Az országos átlaghoz való felzárkózásra számíthatunk viszont a Bonyhádi járás esetén, hiszen itt viszonylag magas az érettségizettek száma a többi végzettséget szerettekhez viszonyítva.

A szakképzésben a domináns képzési területek a közgazdaságtani (318 fő), a vendéglátás (236 fő) és a kereskedelem-marketing (155 fő). A mezőgazdasági képzés csupán a negyedik helyen áll 150 fővel. A felnőttképzésben domináns a különböző OKJ-s képzések aránya, a többi képzéstípus (szakmai, felzárkóztató, hatósági, nyelvi) elmarad ettől. Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy nyelvi képzésben nem végzett senki az elmúlt időszakban, holott nagy jelentősége van az elvárt kompetenciák között.

Az elemzés megállapítja, hogy a paktum-területen az álláskeresők területi megoszlása aránytalan. A legtöbb álláskereső a Paksi és Tamási járásban (19%) nyilvántartott, a legkevesebb álláskereső a Tolnai járás regiszterében (9%) található.

A regisztrált álláskeresők között magas az alapfokú végzettséggel rendelkezők aránya. A paktum-területen nyilvántartottak 42%-a általános iskolai, 26%-a szakmunkás, 12%-a szakközépiskolai végzettséggel rendelkezik, az alapfokú végzettséggel nem rendelkezők aránya eléri a 6%-ot. 2016 -ban a Bonyhádi járásban az álláskeresők 32%-a kizárólag 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A Tolnai járásban 48%, a Tamási járásban 46%, a Paksi járásban 41%, valamint a Dombóvári járásban 38%, a kizárólag általános iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők aránya az összes álláskereső létszámán belül.

A paktum-területen nyilvántartott álláskeresők 26%-a szakmunkás végzettséggel rendelkezik. A Bonyhádi járásban: 31%; Dombóvári járásban 26%; Paksi járásban 24%; Tamási járásban 27%, valamint a Tolnai járásban 23% a szakmunkás végzettséggel rendelkező álláskeresők aránya az összes álláskereső létszámán belül. A szakmunkások csoportjáról további adatokkal nem rendelkezünk arról, hogy a szakképzettséggel rendelkezők közül hányan vannak álláskeresői státuszban olyanok, akik elavult, vagy nem piacképes végzettséggel rendelkeznek, illetve mobilitási hajlandóságuk alacsony.

Az álláskeresők több mint a felét (51%) az ellátás nélküliek aránya teszi ki, de emellett számottevő a foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülők aránya is (33%). A rendszeres szociális segélyben részesülők aránya nem számottevő (mindössze 11 fő)

A profiling (ügyfél-kategorizálási) rendszer adatai szerint az álláskeresők 16%-a nem rendelkezik besorolással, 20%-a önállóan, 27%-a segítséggel elhelyezhető az elsődleges munkaerőpiacon, 37%-a közfoglalkoztatásba helyezhető el, illetve különböző személyre szabott szolgáltatásokkal támogatandó. Az önállóan elhelyezkedni képes ügyfelek aránya a Paksi (28%), és a Bonyhádi (27%) járásban a legnagyobb, a kategóriában a legkevesebben a Tamási járás álláskeresőiből találhatóak (3%). Segítséggel a munkaerőpiacra integrálhatóak tábora a Paksi és a Dombóvári járásban a legnépesebb (27 és 26%). A közfoglalkoztatásban elhelyezhető álláskeresők legtöbben a Tamási (32%) és a Paksi (28%) járásban vannak, minimális az arányuk a Bonyhádi járásban (7%)

Az álláskeresők, valamint a kiemelt célcsoportok összetételét több szempontból is megvizsgáltuk és megállapítottuk, hogy a legnagyobb problémát az alacsony iskolai végzettségűek és a közfoglalkoztatottak magas aránya jelenti, mivel az iskolai végzettség az a tényező, ami az álláskeresők elhelyezkedési esélyeit leginkább befolyásolja. Az alacsony iskolai végzettségűek aránya rendkívül magas, a regisztrált álláskeresők közel fele (48%), és a pályakezdők 38%-a is kizárólag általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Az alacsony iskolai végzettsé-

gűek esetében a legfontosabb a szakképzés feltételét jelentő alapfokú végzettség megszerzésének biztosítása, majd a szakmai képzésbe való bekapcsolódásukkal elhelyezkedésük elősegítése. A közfoglalkozásba bevontak létszáma 2016-ban (I-X. hónapok) a paktum-területen 3.903 fő volt. Fontos szakpolitikai célkitűzés², hogy legyen átjárás a közfoglalkoztatás és az elsődleges munkaerőpiac között, ezért további ösztönzőkkel növelni kell a közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra visszalépők arányát, és megoldást keresni arra a problémára, hogy a közfoglalkoztatók ellenérdekeltsége is a közmunkások táborának bővítését, helyzetének konzerválását erősítse. A közfoglalkoztatottak számának csökkentésében jelentős szerepe lehet a profiling (ügyfél-kategorizálási) rendszer fejlesztésének, valamint a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NSZF) humánerőforrás kapacitás mennyiségi és minőségi növelésének. E célcsoportok számára különösen fontos a támogató mentori szolgáltatás, valamint a munkahelyi környezetbe történő beilleszkedés segítése.

A keresleti oldalt is elemeztük, a bejelentett álláshelyek vizsgálatával. A keresleti oldalra jellemző, hogy a legnagyobb igény a szakképzetlen munkaerőre van. A szakképzettséget nem igénylő kategórián belül minden járásban az egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozásúak a legkeresettebbek. A második helyen a Bonyhádi, Dombóvári és a Paksi járásokban is a takarító és a kisegítő foglalkozások, a Tamási járásban a mezőgazdasági foglalkozásúak, a Tolnai járásban pedig a szántóföldinövény-termesztő foglalkozások állnak. A Bonyhádi, Dombóvári, Paksi és Tamási járásokban keresett álláshelyek az ipari és építőipari munkakörökbe tartoznak. A Tolnai járásban ettől eltérően a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási munkakörök a keresettek.

Az elemzés eredményei alátámasztják és számszerűsítik azt a munkaerőpiacon már évtizedek óta fennálló jelenséget, hogy a munkaerő-piaci kereslet és kínálat nincs összhangban. A paktum-terület vonatkozásában a munkaerőigény jelentősen meghaladja a nyilvántartásban szereplő álláskeresőket számát. Közel 4000 munkavállaló hiányzik a paktum-terület munkaerőpiacáról. Ezt azonban árnyalja, hogy közel 6.700 álláshelyen közfoglalkoztatottakat szándékoznak alkalmazni a munkáltatók, amely a bejelentett üres álláshelyek 70%-a.

A kereslet és kínálat egyenlegét megvizsgálva látható, hogy a paktum-területre egyszerre jellemző a munkaerő-hiány és a túlkínálat is, mivel a rendelkezésre álló munkaerő nem azokkal a képességekkel, szaktudással rendelkezik, mint amire a munkaerőpiacon jelenleg szükség van. A bejelentett üres álláshelyek elvárt iskolai végzettségi mutatói és az álláskeresőket iskolai végzettségének összehasonlítása azt mutatja, hogy az általános iskolai végzettség nélküli, az általános iskolai és szakiskolai végzettséggel rendelkező álláskeresőket esetében munkaerőhiány van. A szakmunkások, a gimnáziumi, a szakközépiskolai, a technikumi, a főiskolai, és az egyetemi végzettségűek esetében viszont a munkaerő kereslet szűkebb, mint a kínálat, vagyis munkaerő-felesleg jött létre.

² Magyarország Konvergencia Programja 2016-2020
http://www.kormany.hu/download/b/f1/b0000/KP%202016_hu.pdf

2 Bevezető

A célcsoport munkaerő-piaci és képzés-szükségletű elemzése a Tolna Megyei Önkormányzat TOP-5.1.1-15-TL1-2016-00001 számú projektjéhez, és a Tolna megyei Foglalkoztatási Stratégia megalapozásához kapcsolódik. Jelen tanulmány célja a foglalkoztatási stratégia helyzet-elemzéséhez szükséges információk összegyűjtése, a térségben meglévő munkavállalók és potenciális munkavállalók helyzetének, összetételének és létszámának felmérése. Jelen dokumentum Paktum célcsoportjára vonatkozó munkakörök szempontja szerinti képzettségének és kompetenciájának elemzését (5. fejezet) a program végéig (2020) évente szükséges felülvizsgálni.

Az elemzés módszertana

Az elemzés során már meglévő dokumentumok elemzését, a járások kulcsszereplőivel készített interjúkat használtuk fel. Interjúkat készítettünk a járási székhely önkormányzatainak munkatársaival, a Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztályának osztályvezetőjével.

A Tolna Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály által rendelkezésre bocsátott adatok (2016-os év átlaga), a KSH releváns statisztikai adatai, valamint a Belügyminisztérium közfoglalkoztatási portálján közzétett adatok alapján megvizsgáltuk a kínálat és kereslet szereplőinek nagyságát, a célcsoportok főbb társadalmi és gazdasági jellemzőit, jellegzetességeit.

3 Gazdasági helyzetkép

3.1 Általános gazdasági jellemzők

„Tolna megye gazdasági helyzete elmarad az országos átlagtól. A megye legnagyobb foglalkoztatója az MVM Paksi Atomerőmű Zrt., mely nagymértékben befolyásolja Tolna megye gazdasági helyzetének képét, azonban a megye azon részei, melyet nem érint meg az Atomerőmű pozitív hatása, a megyei átlagnál jóval gyengébb gazdasági mutatókkal rendelkeznek. A megyében az országos átlagnál is magasabb munkanélküliségi ráta. A megyében a külföldi tőke jelenléte, illetve a gazdálkodó szervezetek tőkével való ellátottsága az országos átlaghoz képest kirívóan alacsony, a vállalkozások jellemzően alacsony hozzáadott értéket termelve működnek. A térség fejlődésének így mindenképpen gátat szab a működő tőke és a befektetők hiánya.

Az ipar elsősorban a városok köré koncentrálódik, a községekben a mezőgazdasági termelőtevékenységen túl nincs számottevő gazdaság. Tolna megye mezőgazdasági adottságai kedvezőek, melyeket ki lehet és kell aknázni ezekben a térségekben. A kedvező adottságok, a magas színvonalú alapanyag-termelés ellenére hiányzik a mezőgazdasági alapanyagokat feldolgozó vállalkozások köre, ez részben az egysíkú, szántóföldi tömegtermék előállítására koncentráló termelési módnak köszönhető. A vidéki településeken a jelenleg is szűkös munkalehetőségek mellett a jövőbeni kilátásokat is rontja az a tény, hogy hiányoznak azok a vállalkozások, illetve vállalkozáscsírák, melyek a jövőben az alacsony szakképesítéssel rendelkező

vidéki népesség számára munkahelyet képesek biztosítani. A megyében mindezeket túl hiányzik az innovatív fejlesztésekhez szükséges szellemi tőke is. A kutatás-fejlesztésre fordított ráfordítás országos szinten Tolna megyében a legalacsonyabb.”³

3.2 A paktum-terület legfontosabb gazdasági jellemzői

A megyében összesen 24.827 regisztrált vállalkozás található, melynek harmada, 7.542 db (30,38%) Paks járásban van. Ezt követi 5621 db regisztrált vállalkozással Tamási (22,64%), majd Bonyhád (4606 db) és Dombóvár (4583 db) 18-18%-os aránnyal. A legkevesebb regisztrált vállalkozás, a megyei érték 9,97%-a (2475 db) Tolnában helyezkedik el.

A regisztrált vállalkozásokon belül legmeghatározóbbak az önálló vállalkozások, jelenlétük minden járásban 80% körüli. Az egyéni vállalkozók aránya mindenhol 33-26% körüli, egyedül Tamási járásban alacsonyabb ezen vállalkozásforma aránya (16,95%), ellenben az őstermelők aránya itt, a Tamási járásban a legmagasabb (23,91%) a megyében!

1. táblázat: Vállalkozások száma szervezeti forma szerint, járási szinten (2015)

Mutatók	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás
Regisztrált vállalkozások száma összesen	4606	4583	7542	5621	2475
társas vállalkozások száma	913	823	1462	896	486
önálló vállalkozók száma	3693	3760	6080	4725	1989
részvénytársaságok száma (db)	6	10	15	8	3
közkereseti társaságok száma (db)	3	16	10	3	6
agrárgazdasági szövetkezetek száma (db)	6	1	6	6	5
egyéni vállalkozók száma (db)	1358	1494	1970	1344	704
őstermelők száma (db)	1003	881	1946	1831	567
korlátolt felelősségű társaságok száma (db)	625	562	953	583	299
szövetkezetek száma - GFO'14 (db)	29	24	27	32	10
betéti társaságok száma (db)	245	200	448	255	166

Forrás: KSH, 2015, saját szerkesztés

Minden járásban a Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat dominál, ám ezen vállalkozások aránya meglehetősen eltérő képet mutat. A legtöbb agrárvállalkozás a Tamási és Paksi

³ Tolna Megye Gazdaságfejlesztési Programja 2014-2020.

járásban található, ahol a cégek több 12%-át adják. Legkevesebb (6%) a Dombóvári járásban van, míg a Bonyhádi 7%, valamint a Tolnai járásban mindössze 4%. Szintén meghatározó ágazat még az Ingatlanügyek. Ennek legmagasabb értéke (4%) Paksi járásban, legkisebb Tolnában (1%) található. Ugyanezen szempontok alapján meghatározó még a Kereskedelem, gépjárműjavítás, melynek aránya járásonként 2-3% között mozog.

2. táblázat: Vállalkozások száma ágazatonként, járási szinten (2015)

Mutatók	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás
Regisztrált vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban	1824	1491	3054	3007	972
Regisztrált vállalkozások száma a bányászat, kőfejtés nemzetgazdasági ágban	2	0	0	0	0
Regisztrált vállalkozások száma a feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban	254	266	331	216	129
Regisztrált vállalkozások száma a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás nemzetgazdasági ágban	6	6	7	3	1
Regisztrált vállalkozások száma a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés nemzetgazdasági ágban	6	5	18	12	6
Regisztrált vállalkozások száma az építőipar nemzetgazdasági ágban	291	226	462	263	183
Regisztrált vállalkozások száma a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban	510	437	682	516	225
Regisztrált vállalkozások száma a szállítás, raktározás nemzetgazdasági ágban	103	83	100	88	50
Regisztrált vállalkozások száma a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban	177	216	214	276	92
Regisztrált vállalkozások száma az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban	67	72	148	53	40
Regisztrált vállalkozások száma a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ágban	87	128	119	64	47

Regisztrált vállalkozások száma az ingatlanügyletek nemzetgazdasági ágban	506	684	942	375	239
Regisztrált vállalkozások száma a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ágban	272	357	606	281	189
Regisztrált vállalkozások száma az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ágban	94	125	168	95	76
Regisztrált vállalkozások száma a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban	0	0	0	1	0
Regisztrált vállalkozások száma az oktatás nemzetgazdasági ágban	127	178	171	86	63
Regisztrált vállalkozások száma a humánegészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ágban	58	84	106	64	40
Regisztrált vállalkozások száma a művészet, szórakoztatás, szabadidő nemzetgazdasági ágban	66	76	153	85	40
Regisztrált vállalkozások száma az egyéb szolgáltatás nemzetgazdasági ágban	156	149	261	136	83
Regisztrált vállalkozások száma az egyéb tevékenység nemzetgazdasági ágban	0	0	0	0	0
Összesen	4606	4583	7542	5621	2475

Forrás: KSH, 2015, saját szerkesztés

A vállalkozások foglalkoztatotti létszáma alapján minden járásban az 1-9 fős vállalkozások dominálnak. Arányuk 70% körüli. A többi cég leginkább 10-49 fő közötti, az ennél nagyobb, 50-249 fő közötti vállalkozások aránya elhanyagolható, nem éri el az 1%-ot sem. A 250 fő fölötti vállalkozások Bonyhádi, Paksi, valamint a Tolnai járásban nincsenek is jelen, a Dombóvári járásban 3, Tamásiban 1 ilyen létszámú cég található. 500 és több főt foglalkoztató vállalkozás csak a Paksi járásban található, összesen 2.

3. táblázat: Vállalkozások száma foglalkoztatotti létszám szerint, járási szinten (2015)

Mutatók	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás
0 és ismeretlen főt foglalkoztató vállalkozások száma	1178	1267	2125	1645	773
1-9 főt foglalkoztató vállalkozások száma	3341	3234	5276	3899	1660
10-19 főt foglalkoztató vállalkozások száma	43	53	71	47	31
20-49 főt foglalkoztató vállalkozások száma	32	19	38	19	7
50-249 főt foglalkoztató vállalkozások száma	12	7	30	10	4
250-499 főt foglalkoztató vállalkozások száma	0	3	0	1	0
500 és több főt foglalkoztató vállalkozások száma	0	0	2	0	0
Regisztrált vállalkozások száma összesen	4606	4583	7542	5621	2475

Forrás: KSH, 2015, saját szerkesztés

A következőkben röviden összefoglaljuk a járások fő gazdasági jellemzőit.

Paksi járás

Paks a megye második legnépesebb városa, gazdaságát döntő részben az atomerőmű és az ipari parkban működő vállalkozások határozzák meg. Az atomerőmű és a köré szerveződött beszállítói társaságok miatt jelentős szerepet játszik nem csupán a járás, hanem a megye gazdasági életében is. Az atomerőmű fejlesztése további gazdasági erősödést hozhat Tolna megyének és a régióknak, hiszen 2014-ben a Magyar Országgyűlés jóváhagyását adta az új atomerőművi blokk(ok) létesítésének előkészítését szolgáló tevékenység megkezdéséhez. A kivitelezés első lépései, vagyis az 5. blokk építési-szerelési munkálatai várhatóan 2018-ban kezdődnek, a 6. blokk építési-szerelési munkálatainak megkezdése 2019-től esedékes, a kereskedelmi üzem pedig 2026-ban kezdődhet. „Az atomerőművi blokkok létesítése csúcsidőben mintegy nyolcezer embernek ad majd munkát, valamint további 10-15 ezer munkahely létesülhet a kapcsolódó feladatoknak és munkáknak köszönhetően országszerte.”⁴

A Paksi járás 200 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozásai 2015-ben (csak a megyei székhelyű cégek): MVM Paksi Atomerőmű Zrt. (2529 fő), Atomix Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (852 fő), MVMI Informatika Zrt. (240 fő)

Dombóvári járás
Dombóvár Tolna megye harmadik legnépesebb városa a megye nyugati határán, Tolna, Baramya és Somogy megyék találkozásánál helyezkedik el. Dombóvár és környéke elsősorban

⁴ <http://www.mvmpaks2.hu>

mezőgazdasági jelleget mutat, de jelentős vasúti csomópont is, ezért a városba jelentős logisztikai, közlekedési bázis települt, amely maga után vonta az ipar, a mezőgazdasági feldolgozóipar, a kereskedelem, a szolgáltatóipar, az idegenforgalom fejlődését. A járásszékhely melletti Kaposszekcső területén levő Dombóvári Ipari Park fontos szerepet játszik a helyi gazdaság- és iparfejlesztés élénkítésében.

A Dombóvári járás 200 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozásai 2015-ben (csak a megyei székhelyű cégek): Dalmandi Mezőgazdasági Zrt. (316 fő), PASHA Ipari és Kereskedelmi Kft. (268 fő) Viessmann Technika Dombóvár Kft. (247 fő)

Bonyhádi járás

Bonyhád, amely a Völgyesség székhelye, járási szinten jelentős foglalkoztatási központként is funkcionál. Munkaerőpiacán - ha a korábbinál kisebb létszámban is, de -, még mindig meghatározóak a hagyományos iparágakat képviselő vállalkozások. A mezőgazdasági vállalkozások nagyobb része inkább a járás kisebb településein találhatóak. A járás településein a mikro- és kisvállalkozások dominálnak. A Bonyhádi Ipari Parkba betelepült cégek közül a legjelentősebb a Schäfer-Oesterle Kft.

A Bonyhádi járásban nincsen 200 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozás. A járás legnagyobb létszámú vállalkozásai 2015-ben (csak megyei székhelyű cégek): Schafer-Oesterle Hungary Gépjárműjavító Kft. (173 fő), STUCO Munkavédelmi Cipőipari Kft. (101 fő)

Tamási járás

Tamási a megye 6 járásszékhely városából a legkisebb népességszámmal rendelkezik, és a megye legrosszabb helyzetű és a legtöbb települést magába foglaló terület központja.

Tamási jelenlegi ipari struktúrája főként az alacsonyan képzett munkaerő foglalkoztatására épül. A járásban a mezőgazdasági termelés nagy hangsúlyt kap, illetve a turizmus szerepe a város életében és gazdaságában ugyan kiemelkedő, de jelentős beruházásokra van szükség ahhoz, hogy a régióban érvényesülni tudjon.

A Tamási járás 200 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozásai 2015-ben (csak a megyei székhelyű cégek): Tamási-Hús Húsipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (250 fő), KOP-KA Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt. (248 fő), Philips Lighting Hungary Kft. (218 fő)

Tolnai járás

Tolna város a megye legkisebb járásának központja. A Tolnai járás a szekszárdi kistérség északi részét foglalja el és összesen 4 település alkotja. Gazdaságát a két szomszédos gazdaságilag erősebb város Szekszárd és Paks befolyásolja, közelsége miatt inkább Szekszárd gazdasági vonzáskörzetébe tartozik. A kiváló termőterületi adottságok miatt a mezőgazdaság szerepe kiemelkedő.

A Tolnai járás 200 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozásai 2015-ben (csak megyei székhelyű cégek): Tolnatext Fonalfeldolgozó és Műszakiszövet-Gyártó Bt. (242 fő)

4 A paktum-terület munkaerő potenciálja

4.1 A népesség összetétele

A népességszám változása

Tolna megye lakónépessége 2015-ben 223.618 fő volt, ebből a paktum-területet jelentő öt járásban 165.696 fő él, ami a megye lakosságának közel háromnegyede (74, 01%). A megyére és a paktum-területre egyaránt jellemző a népesség csökkenése.

2011-ben a paktum-területen élők száma 169.790 fő volt a KSH adatai alapján, ami 2015-re 4094 fővel csökkent. Ez a negatív változás meghaladja az országos (-1,03%) változás mértékét. A 2001. és 2011. évi népszámlálás között az országos átlagot szintén meghaladó arányban, mintegy 8,2%-kal (15.210 fővel) csökkent a paktumterület lakossága. A népességszám csökkenése részben a csökkenő születésszámnak, részben az elvándorlásnak köszönhető. Az elvándorlás főként Szekszárd felé irányul, de jelentős a külföldre távozók száma is.

4. táblázat: A népességszám főbb jellemzői és megoszlása (2015)

	Tolna megye	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás
Állandó népesség száma (fő)	223618	31634	32162	49517	38603	18914
Élveszületések száma (fő)	1963	247	242	420	360	199
Halálozások száma (fő)	3191	425	519	631	614	230
Természetes fogyás (2014) (ezrelék)	--	-5,11	-5,36	-4,4	-8,04	-1,85
Vándorlási egyenleg (fő)	-579	-109	-64	-130	-102	-18
Vándorlási egyenleg (ezrelék)	-2,6	-3,4	-2,0	-2,6	-2,6	-1,0
Öregedési mutató (2014) (Állandónépességből a 100 0-14 évesre jutó 60-x évesek)		204,4	207,38	173,29	187,04	177,87

Forrás: KSH 2017, saját szerkesztés

A táblázatból kiolvasható, hogy 2015-ben Tolna megyében a halálozások száma lényegesen meghaladta az élveszületések számát. A születések és halálozások számából számolt a természetes népességfogyás tekintetében a járások között lényeges különbségeket tapasztalhatunk. 2014-ben ez a mutató a Tamási járásban a legmagasabb (-8,04), a Tolnai járásban a legalacsonyabb (-1,85). Ez azt jelenti, hogy a Tamási járásban, több mint négyszer nagyobb a népességfogyás mértéke, mint a Tolnai járásban.

A természetes népességfogyás mellett a negatív vándorlási egyenleg miatt csökken a megye népességszáma. 2015-ben összesen 579-fővel többen vándoroltak el a megyéből, mint ahányan odavándoroltak, ez a teljes népesség 2,6 ezrelékét jelenti. A vizsgált járásokat az elvándorlás is eltérően érinti. A népességszámhoz viszonyítva a Bonyhádi járásból vándoroltak el

a legtöbben (-3,4 ezrelék), míg a Tolnai járásból a legkevesebben (1,0 ezrelék). Összességében tehát azt lehet mondani, hogy a népességfogyás a Tolnai járást érinti a legkevésbé, mivel itt a legalacsonyabb természetes fogyásból és az elvándorlásból származó népességcsökkenés mértéke.

A várható népességszám alakulásáról sokat elárul az ún. öregedési mutató, vagyis a 60 évesnél idősebbek aránya a 15 évesnél fiatalabbakhoz (0-14 évesekhez) viszonyítva. A mutató értéke a Dombóvári járásban a legmagasabb 207,38. Vagyis, több mint kétszer annyi 60 évesnél idősebb, mint 14 éves vagy fiatalabb él a járásban. Hasonló öregedési értékkel rendelkezik még a Bonyhádi járás is. A legkevésbé előregedő járásnak a Paksi járás számít, ahol 1,73-szor több 60 éven felüli él, mint 15 éven aluli. Az öregedési mutatók alapján azt mondhatjuk, hogy minden járásban komoly problémát jelenthet a későbbiekben az idősebb populáció arányának növekedése. De az egyes járásokban minden bizonnyal a populáció korösszetételének változása eltérő ütemű lesz. A Tolnai járás valószínűleg ebből a szempontból is kiemelkedik a megyén belül, hiszen viszonylag alacsony a természetes fogyás mértéke és a korösszetétel is a megyén belül kedvezőnek számít.

Az elmúlt 25 évben folyamatosan csökkent a születések száma, amely előrejelíti, hogy amennyiben nem történik befelé irányuló migráció, vagy a születések számának nagyarányú emelkedése, a népességszám csökkenésével kell a jövőben is számolni.

A népesség korcsoportos megoszlása

A paktum-terület lakónépességének korcsoportos megoszlása jelentősen megváltozott a vizsgált időszakban. A 2001. és a 2011. évi népszámlálás között a 0-14 évesek száma 7.681 fővel (24,1%-kal) csökkent. Az aktív korú népesség száma 10.150 fővel (8,9%-kal) csökkent, míg az időskorúak száma 2.621 fővel (6,7%-kal) növekedett.

Az eltartott népesség rátája⁵ gyakorlatilag stagnált az elmúlt 15 évben (2001-ben 62,2%), jelenleg 63,4%, ami közel azonos az országos átlaggal (63,2%), vagyis a paktum-terület munkaerő-piaci tartalékai megfelelőnek tekinthetők. Ugyanakkor a kedvezőtlen korösszetétel előrejelíti, hogy az aktívkorúak, tehát eltartók – folyamatosan csökkenő számuk miatt – egyre kevesebb munkahely fenntartására lesznek képesek.

A vizsgált populáció korosztályi eloszlását vizsgálva láthatjuk, hogy a 0-14 éves korosztály aránya minden régióban és megyei szinten is alacsonyabb, mint a 65 évesek és idősebbek korosztályának aránya. A járások korcsoportonkénti eloszlása nagyjából követi a megyei eloszlást, attól csak kis mértékben térnek el a járási értékek.

Az aktív korú (15-64 éves) népesség aránya Tolna megyében 66,9 százalék, vagyis a népesség kétharmada tartozik ebbe a kategóriába. Lényegesen egyik járás sem tér el ettől az aránytól. A Paksi járásban kicsivel többen 68,6 százalék, míg a Tolnai járásban kicsivel kevesebben 65,51 százalék az aktív korúak aránya.

5. táblázat: A népesség korcsoportos megoszlása (2015)

Korcsoportok (százalék)	Tolna megye	Bonyhádi járás	Dombó- vári já- rás	Paksi já- rás	Tamási járás	Tolnai já- rás
----------------------------	----------------	-------------------	---------------------------	------------------	-----------------	-------------------

⁵ A gyermekkorúak és a 60 éven felüliek a 15-59 évesek arányában.

0-14 évesek	13,45	12,78	12,79	13,65	13,90	14,58
15-64 évesek	66,9	67,44	66,57	68,6	66,17	65,51
15-29 évesek	17,66	17,21	17,53	18,30	18,01	17,65
30-49 évesek	29,10	29,30	28,35	29,82	28,10	28,59
50-64 évesek	21,44	21,97	22,12	21,44	21,10	20,95
65- évesek	18,35	18,75	19,21	16,79	18,89	18,24

Forrás: KSH 2017, saját szerkesztés

4.2 A népesség képzettségi szintje

A népesség képzettségi szintje jelentősen befolyásolja elhelyezkedési esélyeit, így foglalkoztatottsági mutatóit. A KSH a 7 évesnél idősebb népességre adja meg az iskolai végzettséggel kapcsolatos adatokat. Ezek alapján elmondható, hogy 2001. és 2011. között a legalacsonyabb és a legmagasabb iskolai végzettség mutatói jelentősen javultak:

- közel kilenc százalékponttal csökkent az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya;
- közel hét százalékponttal nőtt az érettségizettek és három százalékponttal a felsőfokú oklevéllel rendelkezők aránya.
- Az általános iskolai végzettséggel és az érettségi nélküli középiskolai végzettséggel rendelkezők aránya stagnált a vizsgált időszakban.

6. táblázat: 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerinti megoszlása (2011)

	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás	Országos
Befejezett 8 általános nélkül	14	13	15	17	14	12
Alapfokú iskolai végzettség	30	30	26	34	30	25
Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	26	23	23	24	24	19
Érettségi	21	25	24	18	22	28
Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	9	9	12	7	10	16
Összesen	100	100	100	100	100	100

Forrás: KSH 2017, saját szerkesztés

A táblázat az egyes járások 7 éves és idősebb népességének iskolai végzettség szerinti megoszlását mutatja. Összességében elmondható, hogy a vizsgált járásokban az érettségivel alacsonyabb iskolai végzettségűek aránya magasabb, az érettségizettek és az egyetemi végzettségűek aránya pedig alacsonyabb, mint az országos arány.

7. táblázat: A 7 éves és idősebb népesség legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerinti megoszlásának eltérése az országos arányoktól (2011)

	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás	Országos
Befejezett 8 általános nélkül	+2	+1	+3	+5	+2	12%
Alapfokú iskolai végzettség	+5	+5	+1	+9	+5	25%
középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	+7	+4	+4	+5	+5	19%
érettségi	-7	-3	-4	-10	-6	28%
egyetem, főiskola stb. oklevéllel	-7	-7	-4	-9	-6	16%
Összes eltérés	28	25	16	38	25	0

Forrás: KSH 2017, saját szerkesztés

Az előző táblázatból kiszámoltuk az egyes kategóriákba tartozók arányának eltérését az országos arányoktól. Így például a Bonyhádi járásban a befejezett 8 általános nélküliek aránya 2 százalékponttal magasabb, mint az országos arány, ami 12 százalék.

A 2011-es adatok szerint az egyes járások iskolai végzettség szerinti eloszlása lényegesen eltér az országos eloszlástól. A legjobban a Paksi járás közelíti meg az országos eloszlást, ebben a térségben a legkisebbek az eltérések az országos arányszámoktól (az eltérés 16 százalékpontnyi). A legjobban pedig a Tamási járás tér el az iskolai végzettség országos eloszlásától (38 százalékpontnyi), itt a legmagasabb az alacsony iskolai végzettségűek többlete és a legnagyobb a magasabb iskolai végzettségűek hiánya is.

4.3 A képzéskibocsátás jellemzői

A következő részben a képzéskibocsátás jellemzőit mutatjuk be iskolatípusonként illetve képzési formánként.

4.3.1 Alap és középfokú oktatás

Az alábbi táblázatban a közép- és alapfokú iskolai végzettséget szerettek számát közöljük. Tolna megyében a legtöbben 2074 fő az általános iskolát fejezte be, kicsit kevesebben 1517-en pedig érettségit tettek. A szakiskolai és a szakközépiskolai szakmai vizsgát tevők száma összesen sem éri el az érettségizettek számát. Az egyes járások között azonban nagyobb eltérések is lehetnek. A Bonyhádi járásban kifejezetten alacsonynak mondható a szakmai vizsgát tevők aránya az érettségizettekhez képest, ugyanakkor a Tamási járásban jóval többen tettek szakmai vizsgát, mint érettségit. Ezek az eredmények teljesen összhangban vannak a korábban bemutatott járási populációk iskolai végzettségével. Akkor ugyanis azt láthattuk,

hogy az érettségivel rendelkezők aránya a leginkább a Tamási járásban tér el az országos átlagtól (-10 százalékpont). Ezek az adatok pedig azt mutatják, hogy a közeljövőben ezek az arányok nem fognak javulni, hiszen a Tamási járásban a fiatalok 2015-ben megszerzett iskolai végzettsége szerint a legnagyobb hangsúly a szakmai vizsgákon volt. Ebben a járásban tehát az iskolai végzettség tekintetében a lemaradás növekedésére számíthatunk. Az országos átlaghoz való felzárkózásra számíthatunk viszont a Bonyhádi járás esetén, hiszen itt viszonylag magas az érettségizettek száma a többi végzettséget szerzettekhez viszonyítva.

8. táblázat: Közép-és alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezők száma (2015)

	Tolna megye	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás
A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban	2074	303	301	463	358	159
Szakiskolában sikeres szakmai vizsgát tett tanulók száma	686	46	62	99	184	na
Szakközépiskolában sikeres szakmai vizsgát tett tanulók száma	531	12	71	173	12	na
Sikeresen érettségizett tanulók száma	1517	221	187	301	148	57

Forrás: KSH, 2016, saját szerkesztés

4.3.2 Szakképzés

A szakképzésben tanulókat képzési területenként mutatjuk be iskolatípusonkénti és járási bontásban. A 2016/2017-es tanévben a megyében a legtöbben (1242 fő) szakgimnáziumban tanul, ami az összes szakképzésben tanuló, több mint 93 százalékát jelenti. A domináns képzési területek a közgazdaságtani (318 fő), a vendéglátás (236 fő) és a kereskedelem-marketing (155 fő). Érdekes, hogy a mezőgazdasági képzés csupán a negyedik helyen áll 150 fővel. Az összes tanuló számához viszonyítva kevesebben tanulnak informatikát (83 fő, 6%); szociális szolgáltatásokat (13 fő; 1%). Egyetlen tanuló sem vesz részt olyan képzésben, ami az építészet, faipar, nyomdaipar, vegyipar, vízügyi területen képezne.

9. táblázat: Szakképzésben tanulók száma képzési területenként és az iskolák típusa szerint a 2016/2017-es tanévben

Képzési terület	Szakiskola	Szakközépiskola	Szakgimnázium	Összesen
Egészségügy			106	106
Egyéb szolgáltatások			31	31
Elektrotechnika-elektronika			12	12

Élelmiszeripar		15		15
Építészet				0
Faipar				0
Gépészet	2		30	32
Informatika			83	83
Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció			155	155
Könnyűipar			16	16
Környezetvédelem			11	11
Közgazdaság			318	318
Közlekedés			12	12
Mezőgazdaság	4		146	150
Művészet, közművelődés, kommunikáció			4	4
Nyomdaipar				0
Oktatás			8	8
Rendészet, honvédelem és közszolgáltatás			87	87
Szociális szolgáltatások			13	13
Ügyvitel			35	35
Vegyipar				0
Vendéglátás-turisztika		61	175	236
Vízügy				0
Összesen	6	76	1242	1324

Forrás: KIR-STAT, 2017 (2016. októberi lekérdezés)

Az egyes járások között lényeges különbségeket tapasztalhatunk a szakképzésben tanulók számát illetően. A szekszárdi járásban tanul az összes diák kétharmada (65%). Bizonyos képzési területek teljesen, vagy többnyire erre a járásra koncentrálnak (pl: egészségügy, élelmiszeripar, kereskedelem, mezőgazdaság, vendéglátás). A Szekszárdi járásban viszont nem képeznek informatikai területen. A Paksi járás a gépészeti, elektrotechnika, környezetvédelem területére specializálódott, ami valószínűleg követi a járás különleges munkaerő-piaci igényeit. Ahogy azonban az előző fejezetekben írtuk az álláskereső aránya a Paksi járásban nagyon magas, tehát a képzés kibocsátásának volumene lehet, hogy alacsonyabb a keresleti igényeknél. A Bonyhádi járásban elsősorban a közigazgatási és az ehhez kapcsolódó területek dominálnak. A Tamási járásban a rendvédelem, művészet és kereskedelem a kiemelhető területek.

10. táblázat: Az egyes képzési területeken tanulók megoszlása járásonként a 2016/2017-es tanévben

	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Szekszárdi járás	Tamási járás	Tolnai járás	Össz.
Egészségügy				106			106
Egyéb szolgáltatások			31				31
Elektrotechnika-elektronika			12				12
Élelmiszeripar				15			15
Építészet							0
Faipar							0
Gépészet			32				32
Informatika	30	11	35		7		83
Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció		15		108	32		155
Könnyűipar				16			16
Környezetvédelem			11				11
Közgazdaság	153		12	153			318
Közlekedés				12			12
Mezőgazdaság	18		2	128	2		150
Művészet, közművelődés, kommunikáció					4		4
Nyomdaipar							0
Oktatás		8					8
Rendészet, honvédelem és közszolgálat				67	20		87
Szociális szolgáltatások				13			13
Ügyvitel	12		10	13			35
Vegyipar							0
Vendéglátás-turisztika				236			236
Vízügy							0
Összesen	213	34	145	867	65	0	1324

Forrás: KIR-STAT, 2017 (2016. októberi lekérdezés)

4.3.3 Felsőoktatás

A felsőoktatási kibocsátást két szempont alapján mutatjuk be. Elsőként a Tolna megyéből származó felsőfokú végzettségűek összetételét ismertetjük, majd a Tolna megyében felsőfokú végzettségűek csoportját mutatjuk be.

A felsőfokú végzettséggel rendelkező Tolna megyéből származók kétharmada nő, háromnegyedük alapképzést végzett el és kétharmaduk nappali tagozaton tanult. Ezek szerint a megyéből származók körében a nők nagyobb arányban tanulnak tovább, mint a férfiak. Akik egyetemen tanulnak tovább nagy arányban csak az alapképzést végzik el. Az a tény, hogy nagy arányban folytatnak tanulmányokat nappali képzési rendben, maga után vonja, hogy ezekre a diákokra nagy valószínűség szerint a munkaerőpiacon csak a képzési idő után lehet számítani. Természetesen ismert, hogy a hallgatók nagy százalékban vállalnak valamilyen munkát az egyetemi képzés ideje alatt is, azonban ezek a munkák zömmel nem az egyetemi képzettségnek megfelelő munkakörökbe tartoznak.

A felsőfokú végzettséggel rendelkező Tolna megyéből származók körében a legnagyobb arányban (22%) gazdasági területen szereznek végzettséget, ezt követi műszaki (13%), bölcsész- és társadalomtudományok (12%-12%), valamint a pedagógiai területek (11%). Ezek az adatok azért lehetnek érdekesek, mert csak részben tükrözik a megyei keresleti oldal igényeit, amiből arra lehet következtetni, hogy egy részük valószínűleg nem Tolna megyében talál majd állást.

A másik csoportra a Tolna megyében felsőfokú végzettséget szerzettekre nagyon hasonló tulajdonságok jellemzőek, mint a Tolna megyéből származók csoportjára. Eltérés azonban, hogy a megyében tanulók között még nagyobb arányban (80%) szerepelnek nők. A képzési területek összetételében viszont jelentős eltérést tapasztalhatunk, a megyéből származók csoportjához képest. A megyében a legmagasabb arányban (34%) társadalomtudományi területen képeznek, majd ezt követi a pedagógiai területek (24%), a gazdasági tanulmányok (13%) és a vendéglátás (11%). Ez a képzési összetétel valamelyest megfelel a megyei keresleti oldal elvárásainak.

4.3.4 Felnőttképzés

Az Országos Statisztikai Adatgyűjtő Program (OSAP) 2016-os adatai alapján bemutatjuk a felnőttképzés kibocsátását. A vizsgált évben összesen 3756-an végeztek a felnőttképzés valamely típusában. A legmagasabb arányban (42%) az OKJ-s képzésekben végeztek, ezt követi a munkakörhöz, foglalkozáshoz szükséges, de OKJ-s végzettséget nem adó képzési típus (41%). Az OKJ-s végzettséget adó képzések közül a legnépszerűbb az egyéb, nem besorolható képzések voltak (1357 fő), ezt követi az arany kalászos gazda (394 fő) és a targoncavezetői (338 fő) képzések.

A szakmai továbbképzéseken belül a legnépszerűbb az alapfokú sugárvédelmi képzések voltak. Ilyen végzettséget szerzett a szakmai továbbképzésen résztvevők 61 százaléka (274 fő).

A hátrányos helyzetűek felzárkóztatására szervezett képzéseken résztvevők száma nem érte el az 1 százalékot sem (37 fő). Az általános felnőttképzésen résztvevők aránya pedig a fél százalékot sem érte el (16 fő). Fontos továbbá megjegyezni, hogy elhelyezkedést segítő képzéseken, informatikai és nyelvi képzéseken 0 fő végzett.

11. táblázat A sikeresen vizsgázók száma - 2016. évi adatszolgáltatások alapján

Képzés jellege	Tolna Megye
szakképesítést megalapozó szakmai alapképzés	28
állam által elismert OKJ szakképesítést adó	1583
munkakörhöz, foglalkozáshoz szükséges nem OKJ szakképesítést adó	1554
szakmai továbbképző	444
hátrányos helyzetűek felzárkóztató képzése	37
elhelyezkedést, vállalkozást segítő képzés	0
hatósági jellegű (közlekedési, hírközlési és vízügyi ágazat) képesítésre felkészítő képzés	94
okleveles könyvvizsgálói képesítés megszerzésére felkészítő képzés	0
nyelvi képzés	0
általános felnőttképzés	16
megváltozott munkaképességűek rehabilitációs képzése	0
informatikai képzések	0
bemeneti kompetenciára felkészítő	0
Összesen	3756

*Forrás: Országos Statisztikai Adatgyűjtő Program (OSAP), 2017***4.3.5 Támogatott munkaerő-piaci képzések**

A 2014-2016 közötti időszakban a támogatott munkaerő-piaci képzések uniós programok keretében valósultak meg. (Néhány kivételtől eltekintve, pl. munkaviszony melletti képzés munkahely megőrzése céljából, illetve a komplex programok képzési elemei). Ebben az időszakban összesen 289 képzés (tanfolyam) valósult meg az 5 kiemelt munkaerő-piaci program keretében.

- A TÁMOP-1.1.2 „A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása (Decentralizált programok a konvergencia régiókban)”
- A TÁMOP-2.1.6 "Újra tanulok"
- GINOP-5.2.1 Ifjúsági Garancia kiemelt projekt
- GINOP-5.1.1 Út a munkaerőpiacra

- GINOP-6.1.1 Alacsony iskolázottságúak és közfoglalkoztatottak képzése

A TÁMOP-1.1.2-11/1 „A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása (Decentralizált programok a konvergencia régiókban)” című program célcsoportja a hátrányos helyzetű álláskereső. A program célja a hátrányos helyzetű álláskereső munkaerőpiacra való belépésének segítése, komplex, személyre szabott, a helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez és igényekhez igazodó szolgáltatásokkal és támogatásokkal.

A program keretében 2014-2015-ben összesen 50 képzés indult, ebből 39 volt OKJ-s képzés ("A" körös). A képzéseken 812 fő vett részt. 2014-2015-ben a befejeződött tanfolyamok száma 71, a befejeződött képzéseket sikeresen záró résztvevő száma 1.133 fő, ezen belül 945 fő szerzett OKJ-s végzettséget.

A TÁMOP-2.1.6-12/1 "Újra tanulok" program célcsoportja a közfoglalkoztatottak, valamint a munkaviszonyban állók. A program célja: a felnőtt lakosság képzettségi színvonalának növelése, a felnőttképzésben résztvevők számának és arányának bővítése, a felnőttek tanulási kedvének javítása, a munkaadók szakképzett munkaerővel való jobb ellátása.

A program keretében 2014-2015-ben összesen 72 képzés indult, ebből 52 volt OKJ-s képzés ("A" körös). A képzéseken 1230 fő vett részt. 2014-2015-ben a befejeződött tanfolyamok száma 208, a befejeződött képzéseket sikeresen záró résztvevő száma 3.093 fő, ezen belül 1.283 fő szerzett OKJ-s végzettséget.

GINOP-5.2.1-14/1 Ifjúsági Garancia program célcsoportjai a 25 év alatti nem tanuló, nem foglalkoztatott fiatalok. A program célja a fiatalok belépésének segítése a munka vagy a tanulás világába, komplex, személyre szabott, a helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez és igényekhez igazodó szolgáltatásokkal és támogatásokkal, vállalva, hogy a munka vagy tanulás világába történő ajánlat megtételére meghatározott időn belül (ez jelenleg négy hónap) kerüljön sor a fiatal számára.

A program keretében 2014-2015-ben összesen 56 képzés indult, ebből 42 volt OKJ-s képzés ("A" körös). A képzéseken 445 fő vett részt. 2014-2015-ben a befejeződött tanfolyamok száma 36, a befejeződött képzéseket sikeresen záró résztvevő száma 317 fő, ezen belül 273 fő szerzett OKJ-s végzettséget.

GINOP-5.1.1-15/1 Út a munkaerőpiacra program célcsoportja a 25 évet betöltött álláskereső. A program 2015. október 1-jével indult el. Célja egyrészt az álláskereső és inaktív, különösen az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztathatóságának javítása, nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedésének támogatása, másrészt a közfoglalkoztatásból a versenyszférába való átlépés elősegítése azon közfoglalkoztatottak esetében, akik képessé tehetőek és készek munkát vállalni a versenyszférában.

A program keretében 2015-2016-ban összesen 58 képzés indult, ebből 37 volt OKJ-s képzés ("A" körös). A képzéseken 423 fő vett részt. 2015-2016-ban a befejeződött tanfolyamok száma 34., a befejeződött képzéseket sikeresen záró résztvevő száma 259 fő, ezen belül 211 fő szerzett OKJ-s végzettséget.

GINOP-6.1.1-15/1 Alacsony iskolázottságúak és közfoglalkoztatottak képzése program célcsoportja a közfoglalkoztatottak. Az intézkedés kiemelt célja a közfoglalkoztatásban résztvevők részére szakképzettség megszerzését segítő képzési és kompetenciafejlesztési, illetve a közfoglalkoztatásból történő kivezetést támogató, a képzésekhez szorosan köthető személyes

szolgáltatások kialakítása és nyújtása folyamatos jelleggel, összhangban a vonatkozó ország-specifikus ajánlással.

A program keretében 2016-ban összesen 55 képzés indult, ebből 43 volt OKJ-s képzés ("A" körös). A képzéseken 921 fő vett részt. 2016-ban a befejeződött tanfolyamok száma 35., a befejeződött képzéseket sikeresen záró résztvevő száma 515 fő, ezen belül 360 fő szerzett OKJ-s végzettséget.

2014-16-ban, a felsorolt projektekben indított képzések induló létszáma 3.831 fő volt. Ezen időszak alatt 289 képzés indult és 384 képzés fejeződött be, a befejeződött képzéseket sikeresen záró résztvevő száma 5.317. Az indított képzések száma OKJ-s képzés ("A" körös) esetében a legmagasabb, összesen 213 képzéssel. A "B" körös szakma képzések száma 27, a "D" körös felzárkóztató képzések száma 16, a hatósági képzések (jogosítvány) száma 29, valamint a "C" körös nyelvi képzések esetében számuk mindössze 4 volt.

A képzéseket sikeresen zárók számát vizsgálva azt láthatjuk, hogy mindegyik projektben a legtöbben OKJ-s képzéseket végeztek el. Ez megfelel a fent bemutatott képzési adatoknak, hiszen a legmagasabb az OKJ-s képzések száma volt. A TÁMOP 1.2.1-11/1 projekt célcsoportjai kis arányban végeztek valamilyen tanfolyamot ("B" körös szakma képzés), felzárkóztató képzést (pl.: tréningek) vagy szereztek jogosítványt. A TÁMOP 2.1.6-12/1 projekt résztvevői túlnyomó részt OKJ-s képzésen vettek részt, de közel egyötödük vett részt szakmai képzésen, illetve 11 százalék felzárkóztató képzéseken, jogosítványt nem szerzett senki. Érdemes megjegyezni, hogy nyelvtanulást lehetővé tevő képzésekben nem végzett senki. A képzésekben végzetek képzési típusonkénti eloszlásában csak kis eltéréseket tapasztalunk, a projektekben magvalósuló képzés típusok a célcsoportok sajátosságaihoz illeszkednek (pl. TÁMOP 2.1.6-12/1 jelentős a „D” körös felzárkóztató képzésekben résztvevők aránya.)

12. táblázat Tárgyévben befejeződött tanfolyamokat sikeresen záró résztvevők száma

KÉPZÉS TÍPUSA	TÁMOP- 1.1.2-11/1 (2014-2015)	TÁMOP-2.1.6- 12/1 (2014-2015)	GINOP-5.2.1- 14/1 (2015-2016)	GINOP- 5.1.1-15/1 (2015-2016)	GINOP- 6.1.1-15/1 (2015-2016)
OKJ-s képzés ("A" körös)	945	1283	273	211	360
"B" körös szakma képzések	66	732	0	0	98
"C" körös nyelvi képzések	0	0	0	0	0
"D" körös felzárkóztató képzések	34	1078	31	13	57
Hatósági	72	0	13	35	0

képzések (jogosítvány)					
Összesen	1133	3093	317	259	515

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.4 A program kiemelt célcsoportjai

A megyei program fő törekvése, hogy megteremtse a leghátrányosabb helyzetű, a munkaerő-piacról kiszoruló álláskeresőkhöz számára a reintegráció esélyét a paktum fejlesztési területén: a Bonyhádi, a Dombóvári, a Paksi, a Tamási, valamint a Tolnai járásokban. A program tevékenységei a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztathatóságának javítására, munkaerő-piaci integrációhoz szükséges készségek, kompetenciák, ismeretek megszerzésének elősegítésére és a hátrányos helyzetű munkaerő iránti kereslet növelésére irányulnak. A munkaerő-piaci tevékenységekbe a megyei paktum fejlesztési területén munkát vállalni szándékozó, álláskereső hátrányos helyzetű személyek és inaktívak vonhatóak be.

A munkaerő-piaci hátrányok és a kirekesztődés kockázata fokozottabban érint egyes csoportokat, a projekt közvetlen célcsoportját, elsősorban e munkanélküli/álláskereső személyek alkotják. Főként hátrányos helyzetben vannak az alacsony iskolai végzettségű emberek, a romák, bizonyos demográfiai csoportok, elsősorban életciklushoz köthetően (közéjük tartoznak a fiatalok és az 50 év feletti munkavállalók, a gyermeket vállaló nők), a megváltozott munkaképességűek. A tartós leszakadás veszélye különösen sújtja a tartósan munka nélkül lévőket, akiknek döntő része csak ideiglenes foglalkoztatást biztosító, közfoglalkoztatási programokon keresztül jut foglalkoztatási lehetőséghez. A hátrányos helyzetű célcsoportok munkaerőpiacra való visszatérését, a célcsoportok munkába állásának esélyének növelését a foglalkoztathatóság fejlesztését célzó képzések, a munkába álláshoz szükséges kompetenciák megszerzését segítő, személyre szabott munkaerő-piaci és mentori szolgáltatások, valamint az elhelyezkedést segítő, foglalkoztatáshoz nyújtott támogatások révén segítik elő, figyelembe véve az egyes eltérő célcsoporti igényeket, a helyi munkaerő-piaci sajátosságokat.

A program végrehajtása során az esélyegyenlőség elősegítése olyan csoportok támogatását és szempontjaik kiemelt figyelembevételét jelenti, melyek saját erejükből nem képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, valamint fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének, illetve támogatásra szorulnak a program támogatásaihoz való hozzáférés során. A program támogatásai elemeivel (képzés, munkaerő-piaci szolgáltatás, foglalkoztatás, útiköltség, munkagyakorlat szerzés támogatásai) a hátrányos helyzetű csoportok tagjai számára nyújt segítséget, és hozzájárul a nők nem önkéntes inaktivitásának csökkentéséhez, a célcsoportok társadalmi beilleszkedéséhez.

A kiválasztás szakasza mindegyik célcsoport esetében meghatározó a program eredményessége szempontjából, mivel lényeges, hogy a résztvevők motiváltsága kitartson a program befejezéséig. Ennek érdekében a legfontosabb szempont a jelentkezők „szűrésénél”, hogy motiváltak legyenek a program sikeres befejezésére. Feltérképezzük azt is, hogy milyen elhelyezkedést nehezítő, hátrányos tulajdonsággal rendelkeznek, mindezt annak érdekében, hogy a

programon végig kísérve az egyént a humán szolgáltatásokkal és a mentorok támogató segítségével kiküszöbölhetőek legyenek a különböző problémák.

A projekt közvetlen célcsoportjai együttesen alkotják a projekt megvalósítása során létrejött eredményeket közvetlenül használók körét. A foglalkoztatási paktum keretében 1051 fő hátrányos helyzetű álláskereső, inaktív személy munkaerő-piaci helyzete javulhat és a projekt-megvalósítás végére a programban részt vevők közül várhatóan 459 fő jut álláshoz.

13. táblázat: A program célcsoportjai

A program szempontjából hátrányos helyzetűek	
1.	Alacsony iskolai végzettségűek (legfeljebb általános iskolai végzettség, ISCED 1-2 szakképzés nélkül)
2.	25 év alatti fiatalok, vagy 30 év alatti pályakezdő álláskereső
3.	50 év felettiek
4.	Gyedről vagy gyesről visszatérők, vagy legalább egy gyermeket egyedül nevelők
5.	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők
6.	Tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek
7.	Megváltozott munkaképességű személyek
8.	Roma nemzetiséghez tartozó személyek
9.	Inaktívak

Forrás: Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések, TOP-5.1.1-15 pályázati felhívás

2016. november 17.-én a TOP szakmai módosítása miatt, kiegészítésre került a foglalkoztatási paktumok keretében munkaerő-piaci programokban résztvevők száma output indikátor adatlapja. Az adatlap bővült a közfoglalkoztatottakkal, mint új célcsoporttal. E meghatározás szerint: „Közfoglalkoztatott: az személy, akinek a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény alapján keletkezett, közfoglalkoztatásra irányuló speciális munkaviszonya áll fent.”

A program keretében a 6/1996. (VII.16.) MüM rendelet 11.§ (2) bekezdése alapján, az állami foglalkoztatási szervként a Tolna Megyei Kormányhivatal hátrányos helyzetű, súlyosan hátrányos helyzetű, továbbá megváltozott munkaképességű személy elhelyezkedése érdekében bértámogatást nyújthat. A bértámogatás szempontjából a jogszabályban nevesített csoportokat is hátrányos helyzetűnek tekintjük.

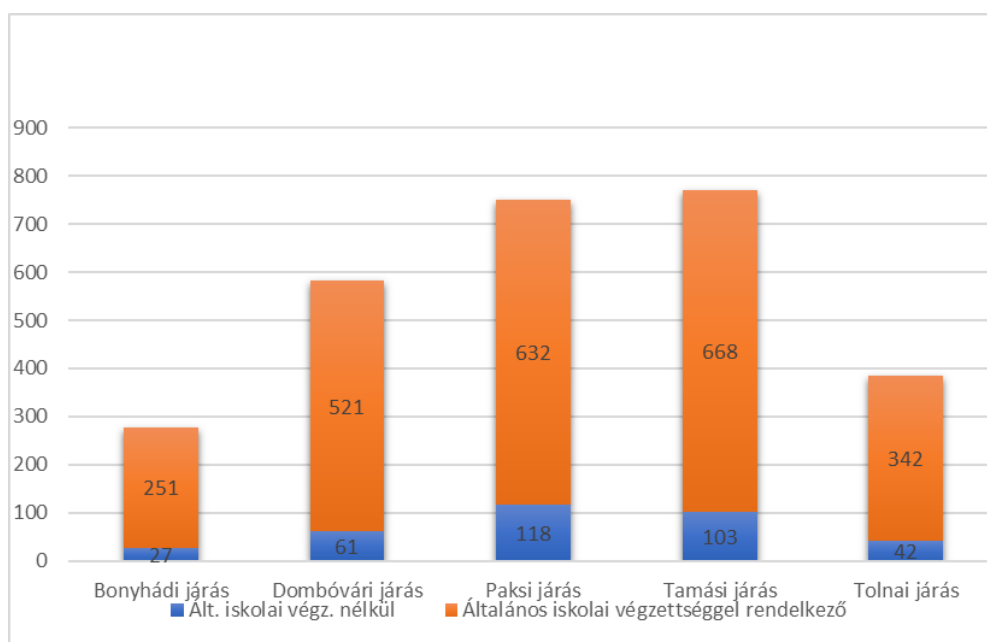
4.4.1 Alacsony iskolai végzettségűek

Az elhelyezkedni szándékozók iskolai végzettségének szórásában a legmagasabb értéket mutatja az általános iskolát végzettek száma. A paktum fejlesztési területén a regisztrált álláskereső 42 %-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett, 6 %-a pedig még azzal sem.

Összességében az alacsony iskolai végzettségű regisztrált álláskereső aránya a regisztrált munkanélküliek közel fele, 48 %-a, számuk a Tamási (668 fő) és a Paksi (632 fő) járásokban a legmagasabb. Ez azért jelentős probléma, mert az iskolai végzettség az a tényező, ami az álláskereső elhelyezkedési esélyeit leginkább befolyásolja.

Az alacsony iskolai végzettségűek esetében a legfontosabb a szakképzés feltételét jelentő alapfokú végzettség megszerzésének biztosítása felzárkóztató képzés révén, majd a szak-képzésbe való bekapcsolódásukkal elhelyezkedésük elősegítése.

1. ábra: Alacsony iskolai végzettségűek száma a regisztrált álláskeresők között a Paktum területén (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

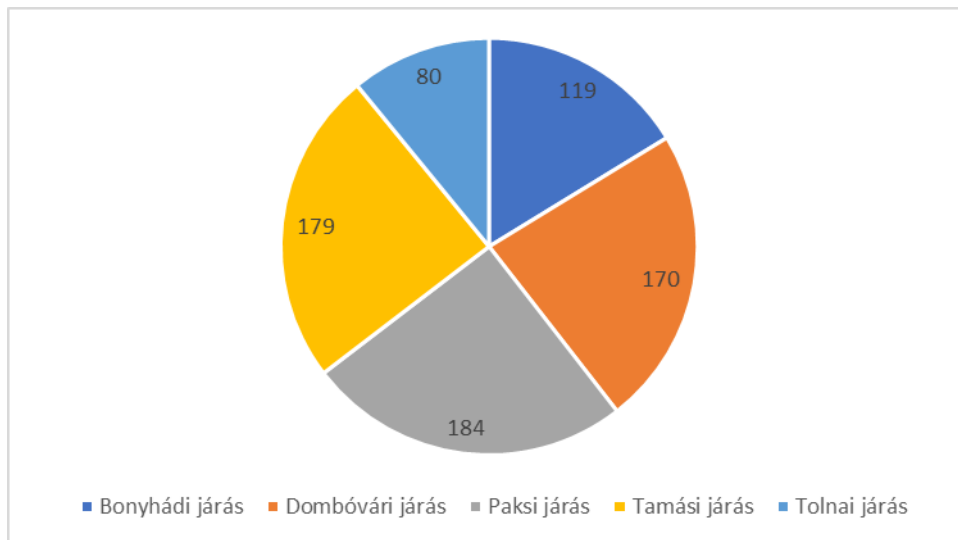
4.4.2 25 év alatti fiatalok, vagy 30 év alatti pályakezdő álláskeresők

A fiatal korú álláskeresők esetében a legnagyobb veszélyt az jelenti, hogy a munkaerő-piaci kirekesztettség tartóssá válik, amely a munkavégző képesség és motiváció elvesztéséhez vezethet. Nagy problémát jelentenek azonban azok a halmozottan hátrányos helyzetű pályakezdő álláskeresők, akik alulképzettek, szakképzetlenek és beilleszkedési esélyeiket csökkentheti akár az etnikai hovatartozásuk, vagy szociális helyzetük. A leghátrányosabb helyzetű kistérségeken élő fiataloknak kisebb mozgásterük miatt a munkavállalás lehetősége rendkívül kedvezőtlen. A munkanélküliség megelőzése, a tanulás és a munka világa közötti átmenet lerövidítése, megkönnyítése a fiatalok esetében kiemelt jelentőségű, ezért fontosnak tartjuk azokat a fiatalokat is elérni, akik bár nem regisztrált álláskereső, de nem tanulnak és nem is dolgoznak.

A célcsoport tagjai köréből a piacképes szakmával nem rendelkezőket be kívánjuk vonni szakmai és kiegészítő ismereteket adó képzésekbe, illetve szolgáltatások és támogatások révén jelentős segítséget kívánunk nyújtani az elhelyezkedésükhöz is. A hangsúlyt mindenképpen a munkatapasztalat megszerzésének elősegítésére kell helyezni.

A paktum fejlesztési területét megvizsgálva a pályakezdő álláskeresők száma 733 fő, aránya a paktum fejlesztési területén a regisztrált álláskeresők 13%-a. A legmagasabb számban a Paksi (184 fő), a Tamási (179 fő) és a Dombóvári járásban (171 fő) jelennek meg.

2. ábra: Pályakezdő álláskeresők létszáma a Paktum területen(2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

A pályakezdők 38%-a általános iskolai, 20%-a szakközépiskolai, 17%-a szakmunkás végzettséggel rendelkezik. A diplomások aránya nem számottevő, csupán 2%-os.

14. táblázat: Pályakezdők összetétele iskolai végzettség szerint (2016)

	Bonyhádi Járás	Dombóvári Járás	Paksi Járás	Tamási Járás	Tolnai Járás	Összesen
ált. iskolai végzettség nélkül	4	8	7	12	4	35
általános iskola	36	65	67	81	32	281
szakiskola	1	2	12	7	4	26
szakmunkásképző	28	24	25	38	11	126
gimnázium	11	10	24	19	9	73
szakközépiskola	33	55	29	14	14	145
technikum	3	1	13	3	3	23
egyetem	3	3	4	2	2	14
főiskola	2	3	3	1	1	10

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

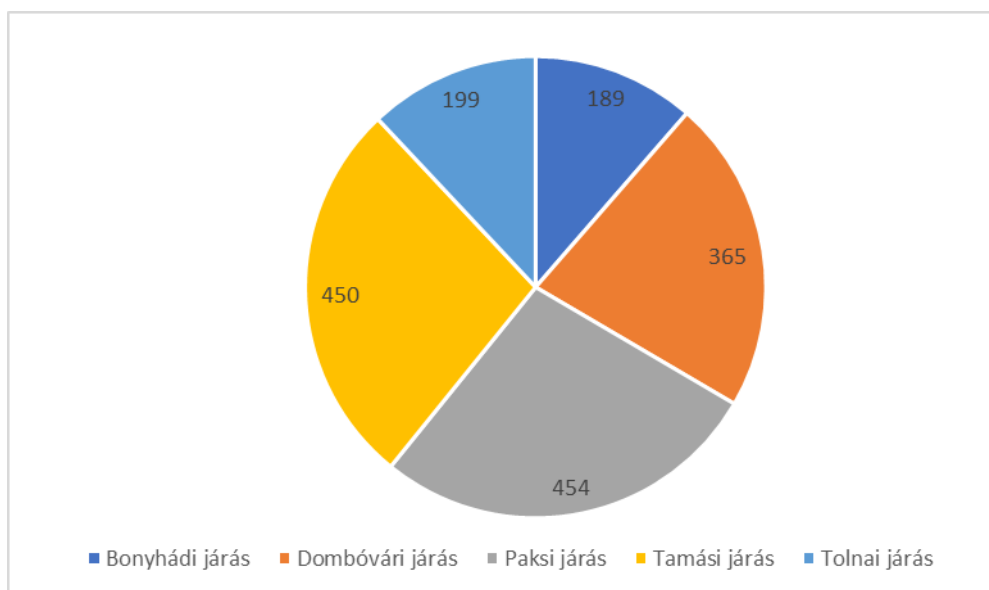
4.4.3 50 év feletti

A népesség szerinti korösszetételt vizsgálva, más európai országokhoz hasonlóan Magyarországot is a népességfogyás és a lakosság elöregedése veszélyezteti.

A nyugdíjkorhatár felé közeledő korosztályok kedvezőtlen munkaerő-piaci megítélésének legjellemzőbb oka a szakmai ismeretek avulása, a korszerű ismeretek hiánya. Az „idősebb korosztályba” tartozók többsége már nem szívesen kezd új tanulmányokba, de korábbi tapasztalataink szerint az erre hajlandó személyeknek érdemes lehetőséget adni, mert sokszor jóval nagyobb elszántsággal és sikerességgel sajátítják el a tananyagot, mint fiatalabb társaik. A támogatott elhelyezések esetében is általában jók a munkáltatói visszajelzések. Figyelembe kell venni, hogy ebben a körben magasabb az egészségi problémákkal, esetleg megváltozott munkaképességgel küzdők aránya. Az 50 év felettiak esetében is elsősorban a foglalkoztatásuk támogatásával, kiegészítő képzésekkel tervezzük elősegíteni az újbóli elhelyezkedést.

Az 50 év feletti regisztrált álláskeresők száma 1657 fő, aránya a paktum fejlesztési területén a regisztrált álláskeresők 29%-a. Számuk a Paksi (454 fő) és a Tamási járásban (450 fő) a legmagasabb.

3. ábra: 50 év feletti álláskeresők létszáma a paktum területen (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.4.4 Gyedről vagy gyesről visszatérők, (vagy legalább egy gyermeket egyedül nevelők)

Az elmúlt években a kormányzati intézkedések célzottan irányultak a foglalkoztatás szempontjából hátránnyal küzdő csoportok, így a gyermeket nevelő nők hatékonyabb munkaerő-piaci integrációjának előmozdítására. A keresleti oldalra ható változás volt az új Munka Törvénykönyve, de idetartozik még a nők 40 éves munkaviszony utáni nyugdíjba vonulásának lehetővé tétele (amivel a dolgozó anyákat segítették, hogy jobban támaszkodhassanak a nagymamai segítségre), valamint a 2014-ben bevezetett gyed extra. Ez utóbbi intézkedés központi eleme a gyed és a gyes melletti munkavállalás lehetővé tétele volt, a gyermek egyéves kora felett.

Főként ennek eredményeként a 3 éven aluli gyermeket nevelő 15–64 éves anyák körében a foglalkoztatottak száma a bevezetés évében 15%-kal, 34,5 ezer főre, foglalkoztatási arányuk pedig 11,8-ról 13,9%-ra emelkedett. 2015-ben létszámuk lényegében nem változott, ugyanakkor arányuk az előző évihez képest 0,3 százalékponttal, 13,6%-ra mérséklődött. (KSH,2016)

A gyedről, gyesről visszatérni kívánó nők számára a szükséges ismeretpótlással új ismeretek, kompetenciák megszerzésének biztosításával, valamint a bérhez adott támogatással kívánjuk megteremteni a hosszú távú foglalkoztatás lehetőségét. A célcsoport számára fontos, hogy a képzések széles köre elérhető legyen számukra. A célcsoport megfelelő létszámban történő bevonásához külön tájékoztató, toborzó tevékenységet kell folytatni. Ismeretpótlással új ismeretek, kompetenciák megszerzésének biztosításával, valamint a bérhez adott támogatással kívánjuk megteremteni a hosszú távú foglalkoztatásuk lehetőségét.

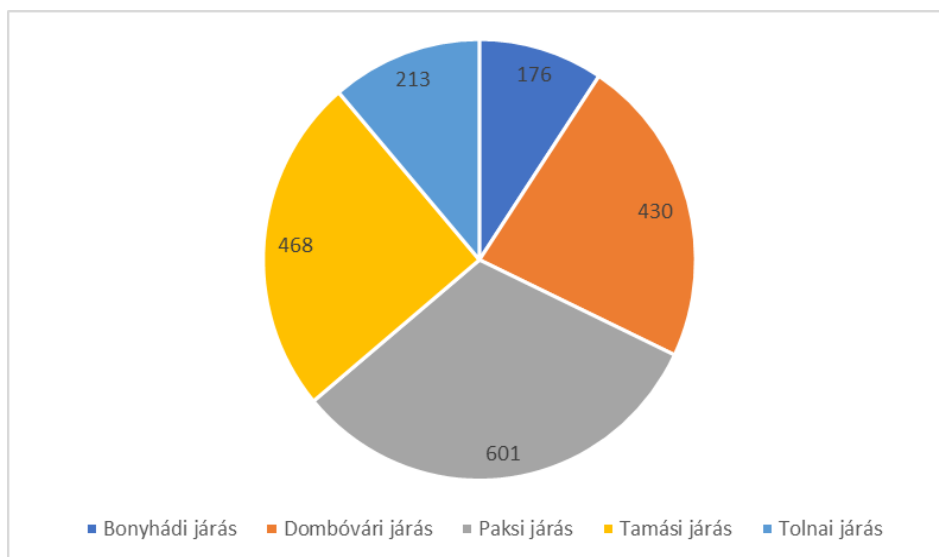
4.4.5 Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők

A paktum fejlesztési területén nyilvántartott 5 799 álláskereső 51%-a nem részesült ellátásban. (Számuk (2 935 fő) 941 fővel, 24%-kal volt magasabb a 2015. évi nyilvántartásban).

Az álláskeresők másik legnépesebb köre a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak, létszámuk a 2016-os év átlagát tekintve 1.888 fő volt. E csoportot nagyrészt a halmozottan hátrányos helyzetű személyek alkotják, állományuk az egy évvel korábbi létszámhoz képest 425 fővel, 18%-kal csökkent. Számuk a Paksi járásban volt a legmagasabb 601 fővel, majd sorban követte az Tamási-, majd a Dombóvári járás rendre 468, 430 fővel.

E csoport tagjai kompetenciafejlesztésre szorulnak, illetve képzésekben való részvételük és foglalkoztatásukhoz nyújtott támogatásuk indokolt az elhelyezkedésük érdekében.

4. ábra: Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők létszáma (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.4.6 Tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek

A tartós munkanélküliséggel veszélyeztetett célcsoport tagjai jellemzően alacsony iskolai végzettségűek, illetve nem rendelkeznek munkaerőpiacon keresett szakképzettséggel. Különösen fontos a célcsoport motiválása, személyiségük fejlesztése, valamint piacképes szakképzettség megszerzésére ösztönzése. A tömeges létszámleépítésben érintettek, a szakképzetlenek, vagy az elavult, munkaerőpiacon nem keresett szakképzettséggel rendelkezők körében a tartós munkanélküliség kialakulásának veszélye, kockázata nagy. Esetükben nagy hangsúlyt kell fektetni a személyes szolgáltatásokra, tanácsadásra, tréningekre, és csak megfelelő felkészítés után következhet a támogatott munkába helyezésük, ellenkező esetben jelentős lemorzsolódással lehet számolni.

Az e célcsoportba bevonandók körét a megyei munkaügyi központok a helyi munkaerő-piaci jellemzők figyelembe vételével határozták meg: Tolna megyében tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettnek számítanak a nyilvántartásban 3 hónapnál régebben szereplő álláskereső, a kedvezményezett járásban és településen élők (a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet a kedvezményezett járások besorolásáról alapján), valamint a csoportos létszámleépítésben érintettek, és a romák.

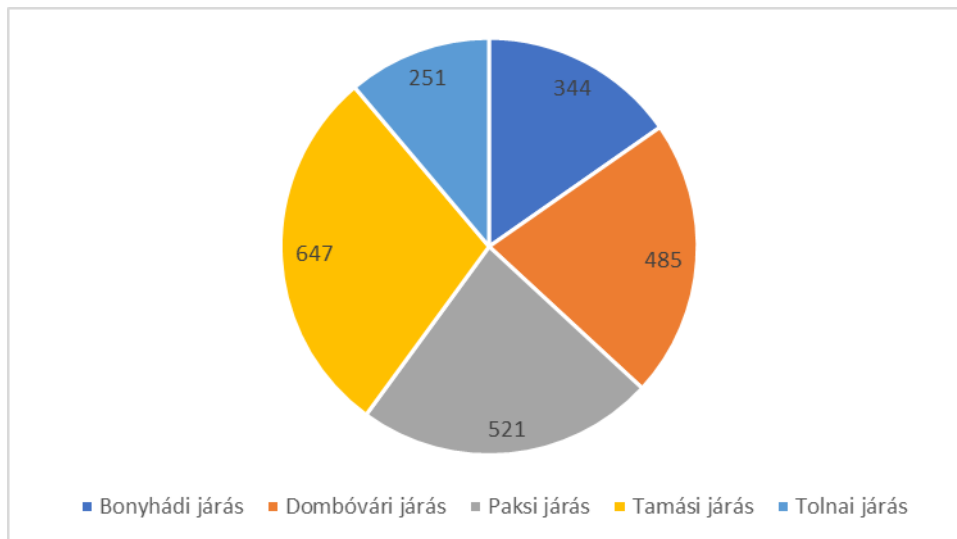
Az 3 hónapnál régebben nyilvántartottak száma a 2016-os év átlagában 3.552 fő volt. E csoporton belül a 4-6 hónapja regisztráltak száma a legmagasabb 1.039 fővel, de jelentős a több mint 2 éve regisztráltak száma is (867 fő). A 3 hónapnál régebben nyilvántartott regisztrált álláskereső aránya a paktum fejlesztési területén regisztrált álláskereső 61%-a.

15. táblázat: A 3 hónapnál régebben nyilvántartott álláskereső létszáma (2016)

	4-6 hónap	7-12 hónap	13-24 hónap	> 24 hónap	Összesen
Bonyhádi járás	150	108	78	100	436
Dombóvári járás	227	194	175	274	871
Paksi járás	268	236	247	239	990
Tamási járás	276	207	168	148	798
Tolnai járás	118	112	120	107	457
Összesen	1039	858	788	867	3552

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

Az 1-3 hónapja nyilvántartott regisztrált álláskereső aránya a paktum fejlesztési területén a regisztrált álláskereső 39%-a. Nagy számban jelennek meg a Tamási járásban (647 fő), majd ezt követi a Paksi járás (521 fő).

5. ábra: Az 1-3 hónapja nyilvántartottak létszáma (2016)

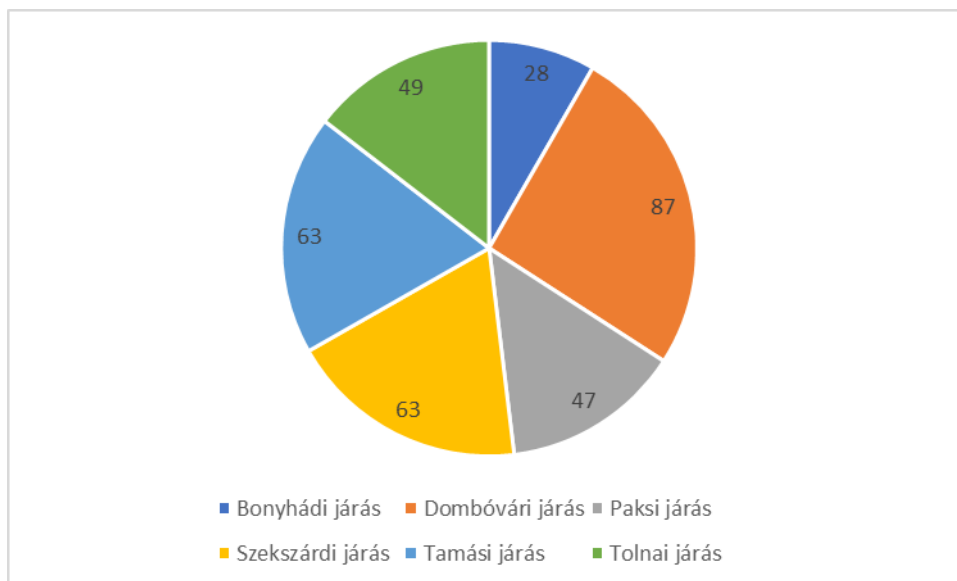
Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.4.7 Megváltozott munkaképességű személyek

Megváltozott munkaképességűnek az minősül, aki valamilyen tartós, legalább 6 hónapja fennálló egészségi vagy szervi eredetű problémával küzd, és ez a munkavégzés valamely dimenzióját (munkavégzés hossza, jellege, munkahelyre történő közlekedés stb.) tekintve őt korlátozza. Ennek a definíciónak 2015-ben a vizsgált 19–64 éves népesség 11,3%-a 681 ezer fő felelt meg, ami meglehetősen magas arány, és lényegében azonos volt az előző felvételen mérttel (2011-ben 11,5% volt). A megváltozott munkaképességűek között sokkal magasabb az atipikus formában dolgozók aránya, mint azok között, akik teljesen munkaképességük birtokában vannak. (KSH)

A paktum fejlesztési területén a 2016-os év átlagában 274 fő keresett megváltozott munkaképessége mellett állást. Az egy évvel korábbi létszámhoz képest 149 fővel, 35%-kal csökkent a számuk.

Számuk az Dombóvári járásban a legmagasabb 87 fővel, majd a Tamási járás követi 63 fővel. A Bonyhádi járásban pedig csupán 28 egyént regisztráltak.

6. ábra: Megváltozott munkaképességű álláskeresők létszáma (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.4.8 Roma nemzetiségű személyek

Tolna megyében 2011-ben mintegy 9100 fő, a népesség 3,9 százaléka vallotta magát cigány nemzetiséghez tartozónak, ez az országos átlagot 0,7 százalékponttal haladta meg. Az elmúlt évtizedben létszámuk 1,7-szeresére bővült, hányaduk pedig 1,7 százalékponttal emelkedett. A Tolna megyei cigányságban kiegyenlített volt a nemek aránya (50–50 százalék). Fiatalkorú népesség, száz gyermekkorúra csupán 26 időskorú jutott. A kisebbség 27 százaléka gyermekkorú, 41 százaléka fiatal felnőtt volt, előbbiek aránya 13, utóbbiaké 9 százalékponttal meghaladta a megyei átlagot. A 40–59 évesek 25 százaléket tettek ki, ez 4 százalékponttal volt alacsonyabb a megyei népesség egészében mért mutatónál. A 60 éves és annál idősebb cigányok 6,9 százalékos aránya pedig a Tolna teljes népességére jellemzőnek kevesebb mint háromtizede volt. A fiatal korösszetétel hatással volt a cigányság képzettségi szintjére is. Csak 4 százaléka – a megyei érettségizett népesség 0,7 százaléka – tette le az érettségi vizsgát. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint mindössze 73 cigány – a megyében élő diplomások 0,3 százaléka – rendelkezett felsőfokú végzettséggel. E nemzetiség gazdasági aktivitása – a munkaképes korúak kisebb aránya és az alacsony iskolázottsága miatt – számottevően elmaradt a megyei szinttől. A cigányok 21 százaléka volt foglalkoztatott és 11 százaléka munkanélküli, előbbi hányad 17 százalékponttal elmaradt a megyei átlagtól, utóbbi viszont több mint a duplája volt annak. Az inaktív keresők 26 százalékos aránya 8 százalékponttal alacsonyabb, az eltartottak 42 százalékos hányada pedig 18 százalékponttal magasabb volt, mint a megye össznépességét jellemző mutató. A cigány etnikum jelenléte a Tamási, a Tolnai és a Dombóvári járásban volt a megyei átlagot meghaladó.⁶

⁶ KSH, 2011. évi népszámlálás

A roma résztvevők integráltan vesznek részt a programban, felkutatásuk a roma szervezetek bevonásával történik. Mivel többségében gazdaságilag elmaradott területeken, peremkerületekben, szegregáltan élnek, felkutatásukra jelentős hangsúlyt kell helyeznünk.

4.4.9 Közfoglalkoztatottak

A közfoglalkoztatás átalakítása következtében 2011. január 1-jétől megszűnt a közmunka-program, a közcélú munka és a közhasznú munkavégzés, amelyeket az egységes közfoglalkoztatás rendszere váltott fel.

A közfoglalkoztatás elsősorban azokat juttatja munkajövedelemhez, akik szociális ellátásban, azon belül foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülnek. A közfoglalkoztatás keretében végzett munka olyan tevékenységekre irányul, amely javítja többek között a települések szociális, egészség megőrzési, nevelési, kulturális, közrend, közlekedésének helyzetét, közösségi tereinek használhatóságát, illetve a települések gazdasági, foglalkoztatási helyzetét.

A felajánlott közfoglalkoztatotti munka visszautasítása a foglalkoztatást helyettesítő támogatástól való jogosultság elvesztésével jár, így annak elfogadása lényegében kötelező jellegű. Fontos szakpolitikai célkitűzés, hogy legyen átjárás a közfoglalkoztatás és az elsődleges munkaerőpiac között. A közmunkában résztvevők képzés és mentorálás nélkül kevés eséllyel indulnak neki az álláskeresésnek. A visszajuttatás elősegítésének egyik meghatározó eszköze a közfoglalkoztatott piaci igényeknek megfelelő képzésben való részesítése. A 25 év alatti fiatalok esetében a közfoglalkoztatás nem minősül megfelelő munkahelynek, éppen ezért csak kivételes, indokolt esetben lehet 25 év alatti személyeket kiközvetíteni közfoglalkoztatásba.

A közfoglalkoztatás típusai:

- rövid időtartamú foglalkoztatás: legfeljebb 4 hónap időtartam, napi 4 órás munkaidő,
- hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás: legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 6-8 órás munkaidő (rehabilitációs ellátásban részesülő személy esetében napi 4-8 órás munkaidő),
- országos közfoglalkoztatási program: legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 6-8 órás munkaidő (rehabilitációs ellátásban részesülő személy esetében napi 4-8 órás munkaidő),
- mintaprogram: legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 8 órás munkaidő.

A közfoglalkoztatás jelenleg a legnagyobb létszámú aktív foglalkoztatáspolitikai eszköz. A közfoglalkoztatásba bevontak létszáma 2015-ben 208,1 ezer fő volt, közel 30 ezerrel több, mint 2014-ben.

A paktum-területen 3.903 fő vett részt közfoglalkoztatásban, számuk kiugróan magas a Tamási járásban (1.870 fő).

16. táblázat: Közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma (2016 01-10.hó)

	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás	Összesen

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	248	357	349	451	141	1 546
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	122	150	176	300	86	834
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen:	1	377	25	1 119	-	1 522
- Mezőgazdaság	0	275	18	570	-	863
- Belvízelvezetés	-	10	0	67	-	77
- Mezőgazdasági földutak karbantartása	0	1	-	39	-	40
- Bio- és megújuló energiafelhasználás	0	12	-	8	-	20
- Belterületi közutak karbantartása	-	12	1	85	-	98
- Illegális hulladéklerakók felszámolása	-	-	0	36	-	36
- Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	-	-	-	-	-	0
- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	1	68	5	314	-	388
- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	0
Mindösszesen:	372	884	550	1 870	227	3 903

Forrás: <http://kozfoglalkoztatatas.bm.hu/>, saját szerkesztés

4.4.10 Inaktívak társadalmi és gazdasági jellemzői

A gazdaságilag inaktívak rétege – azok, akik a munkaerőpiacon sem foglalkoztatottként, sem munkanélküliként nincsenek jelen – a munkaerőpiac táján értelmezett potenciális tartaléka. A gazdasági válság előidézte romló foglalkoztatási kilátások, valamint a társadalombiztosítási ellátások körének korlátozása az inaktívak csoportjait aktívabb munkaerő-piaci szerepvállalásra ösztönözte. A gazdaságilag inaktívak száma és népességen belüli aránya az elmúlt években folyamatosan mérséklődött. 2015-ben száz 15–64 éves közül 31 fő volt inaktív, szemben az egy évvel korábbi 33, vagy a 2010. évi 38 fővel.

A gazdaságilag nem aktív népességet 2011-ben a megyében élők 57 százaléka, mintegy 131,7 ezer fő alkotta. Az inaktív keresők – a kereső tevékenységet nem végző, de jövedelemmel rendelkező személyek – döntő többsége (86 százaléka) a nyugdíjasokból és járadékosokból állt, közel háromnegyedük életkora alapján, 23 százaléuk rokkantság vagy balesetből eredő egészségkárosodás miatt, 4 százaléuk pedig hozzátartozója, házastársa révén részesült nyugellátásban. Az inaktív keresők egyre kisebb csoportját alkotják a gyermekgondozási ellátásban részesülők. 2011-ben 22 százalékkal kevesebben, mintegy 5500-an igényelték e

juttatások valamelyik formáját, közülük 93 férfi volt. A keresettel, jövedelemmel nem rendelkező eltartottak köre évtizedek óta zsugorodik, amelynek egyik oka, hogy a születésszám kedvezőtlen alakulása következtében egyre alacsonyabb a gyermekkorúak száma. A gazdasági aktivitás területi mutatói a városi rangot kapott településeken sokkal kedvezőbben alakultak, mint a községekben. A városi népesség 41 százalékának volt munkája, míg a falvakban élők csupán 34 százaléka dolgozott. A munkanélküliség a városiakat kevésbé sújtotta, mint a vidékieket, előbbiben 4,5, utóbbiban 5,6 százalékot tett ki a népességen belüli arányuk. Emellett a községekben az inaktív keresők aránya 3,5, az eltartottaké 1,8 százalékponttal volt magasabb. (KSH, 2011. évi népszámlálás)

17. táblázat: A hátrányos helyzetű célcsoportok létszáma a megyei paktum fejlesztési területén (2016)

Célcsoportok	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás	Összesen
Foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülők	176	430	601	468	213	1 888
Általános iskolai végzettséggel rendelkezők és ált. iskolai végzettség nélküliek	278	582	750	771	384	2 765
Megváltozott munkaképességű állás keresők	28	87	47	63	49	274
Pályakezdő állás keresők	119	171	184	179	80	733
50 év felettiek	189	365	454	450	199	1 657
Tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek	436	871	990	798	457	3 552
Közfoglalkoztatottak	372	884	550	1 870	227	3 903
Ellátásban nem részesülők	449	716	705	699	366	2 935

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, saját szerkesztés

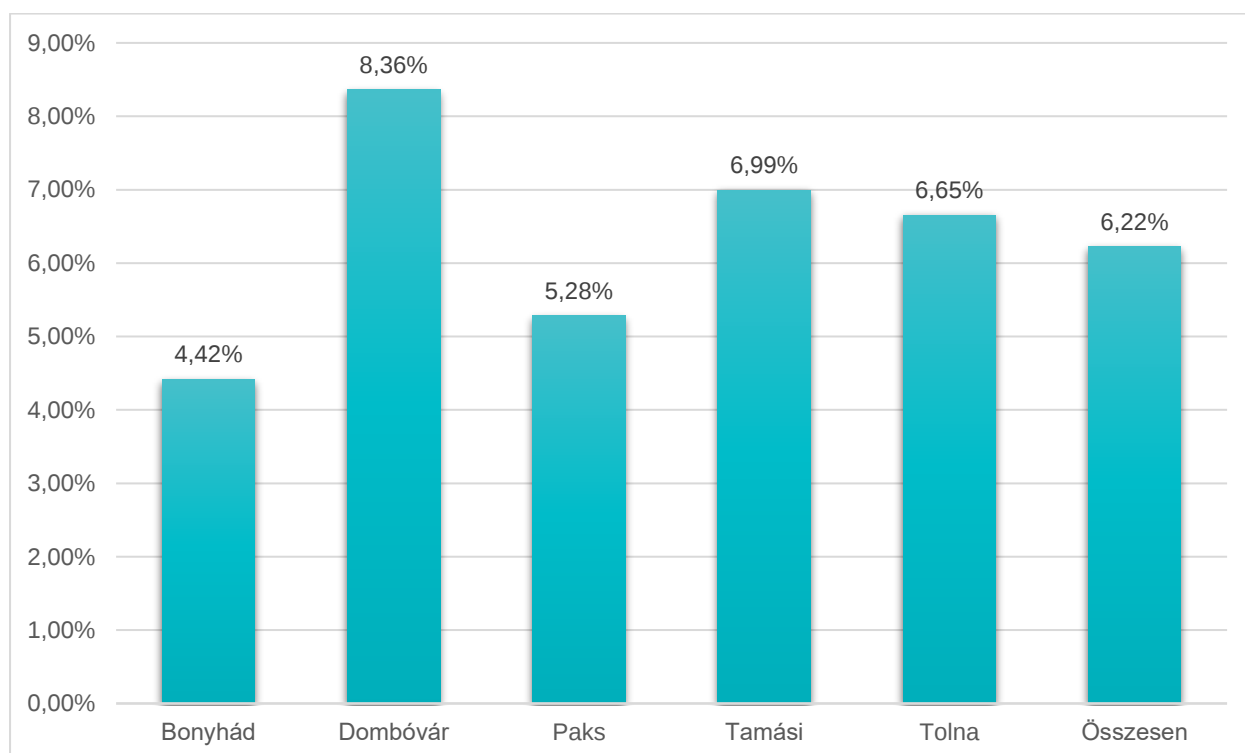
4.5 Az álláskeresők összetétele

Az előző fejezetben láthattuk, hogy a célcsoporton belül a legjelentősebb csoportot az álláskeresők teszik ki, ezért ezzel a kategóriával jelen fejezetben külön is foglalkozunk.

A 2016-os év átlagát tekintve a Tolna Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályának nyilvántartásában a paktum-területre vonatkozóan 5.799 fő álláskereső szerepelt. Az álláskeresők nemek közötti megoszlása azonos arányú (50-50%).

A munkaképes lakosságra (15-64 év közöttiek) vetített regisztrált munkanélküliek járásonkénti megoszlását az alábbi ábra mutatja:

7. ábra: A regisztrált munkanélküliek a munkaképes korú lakosság arányában az egyes járásokban

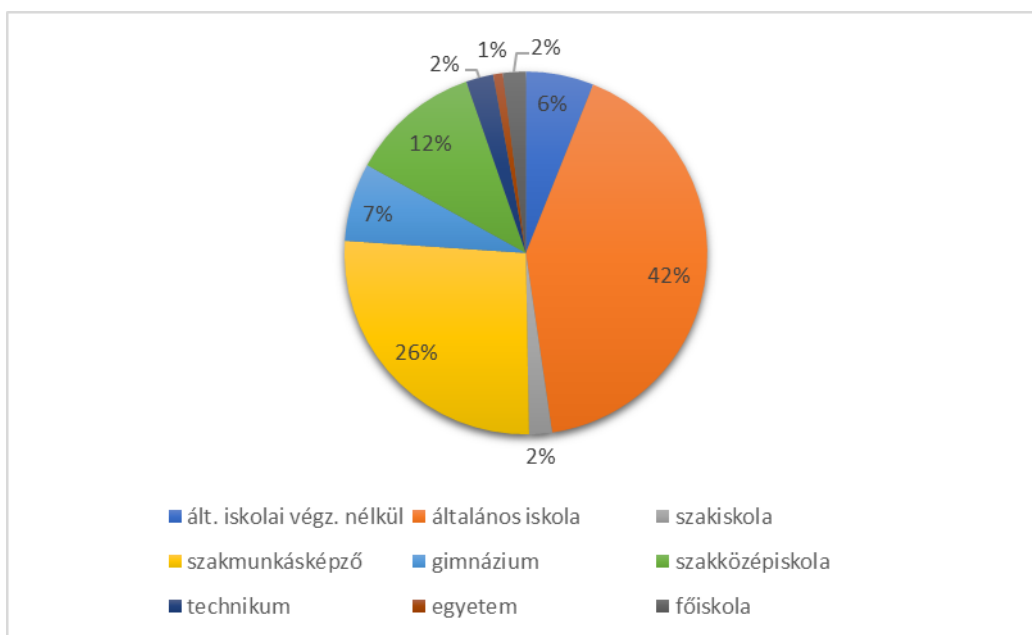
Forrás: KSH, 2016

A legmagasabb érték a Dombóvári járásban mutatkozik, ahol a munkaképes regisztrált munkanélküliek aránya 8,36%-os a munkaképes korú lakosságszámhoz viszonyítva. Ez kirívóan magas a többi járáshoz képest. Ezt követi a Tamási (6,99%), majd a Tolnai (6,65%) és a Paksi (5,28%) járások. A legjobb foglalkoztatottsági mutatók (4,42%) a Bonyhádi járásban fordulnak elő, amely a Dombóvárinak közel fele.

4.5.1 Iskolai végzettség

A regisztrált álláskeresők között magas a kizárólag alapfokú végzettséggel rendelkezők aránya. A nyilvántartott álláskeresők 42%-a általános iskolai, 26%-a szakmunkás, 12%-a szak-középiskolai végzettséggel rendelkezik. Figyelemreméltó, hogy az alapfokú végzettséggel nem rendelkezők aránya eléri a 6%-ot.

8. ábra: Az álláskeresők iskolai végzettség szerinti összetétele (2016)

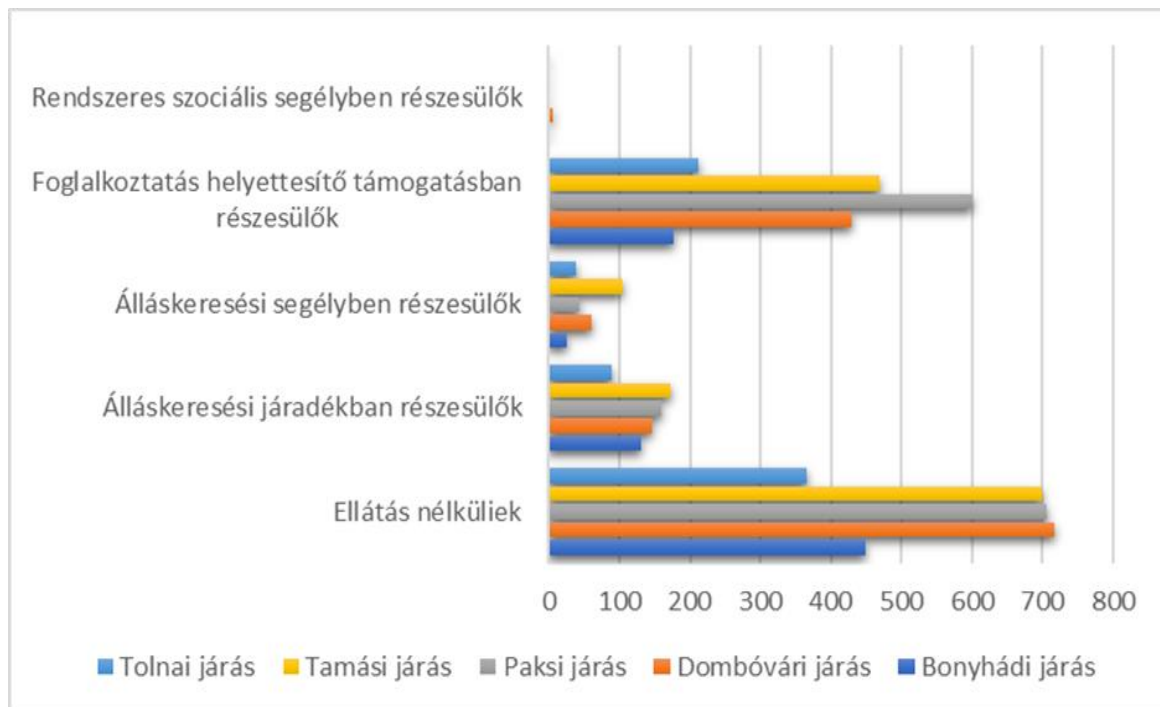

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.5.2 Álláskeresői ellátások

A nyilvántartott álláskeresők köréből 2.868 fő volt jogosult valamilyen típusú álláskeresői ellátásra, amely az álláskeresők 49 %-a.

Az álláskeresők több mint a felét (51%) az ellátás nélküliek aránya teszi ki, de emellett számottevő -az álláskeresői ellátások körébe nem tartozó- foglalkoztatás helyettesítő támogatásban (FHT) részesülők aránya is (33%), valamint a rendszeres szociális segélyben részesülők aránya nem számottevő (mindössze 11 fő)

9. ábra: Álláskeresők ellátások szerinti megoszlása (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

18. táblázat: Álláskeresők létszáma ellátásonként (2016)

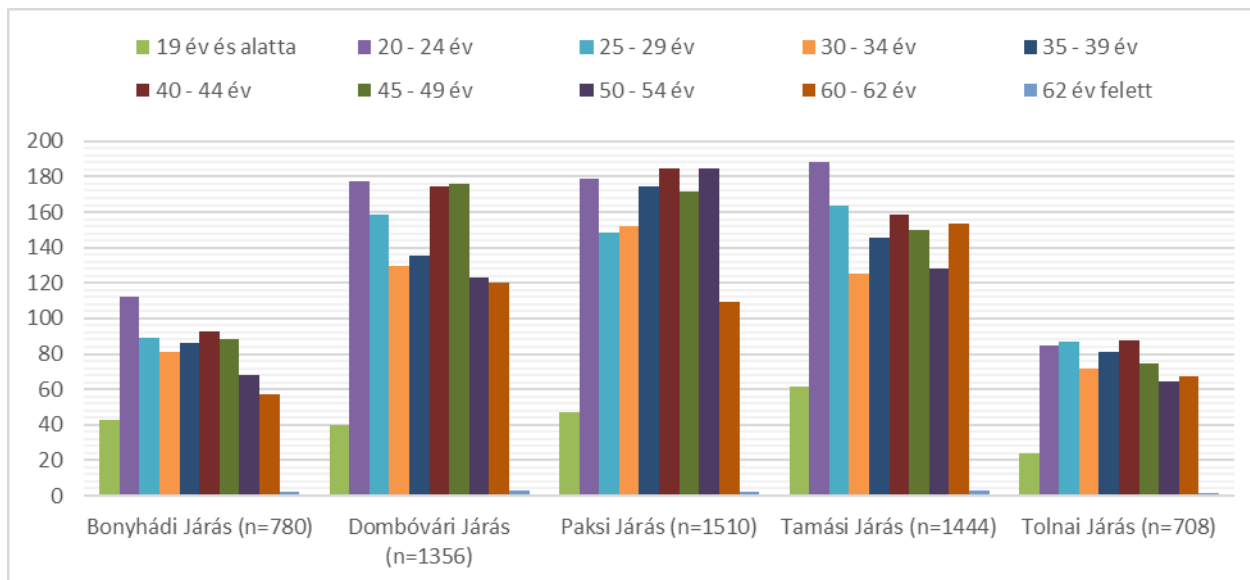
A megyei paktum fejlesztési területe	Ellátás nélküliek	Álláskeresési járadékban részesülők	Álláskeresési segélyben részesülők	Foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülők	Rendszeres szociális segélyben részesülők
Bonyhádi járás	449	130	25	176	1
Dombóvári járás	716	146	60	430	5
Paksi járás	705	160	43	601	1
Tamási járás	699	172	105	468	2
Tolnai járás	366	90	39	213	2
Összesen	2935	697	272	1888	11

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.5.3 Az álláskeresők életkori megoszlása

Az alábbi grafikon adatai alapján látható, hogy a Tamási járásban kiemelkedő a 20-24 éves, a Paksi járásban a 40-44 éves és az 50-54 éves korosztály létszáma.

10. ábra: Álláskeresők életkor szerinti létszáma (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.5.4 Álláskeresőök kategorizálása (profiling rendszer)

2016. január elsejétől vezették be országosan a profiling (ügyfél-kategorizálási) rendszert, amelynek kitűzött célja, hogy az álláskeresők mielőbbi elhelyezkedését célirányos, személyre szabott aktív munkaerő-piaci eszközök meghatározásával segítse. Fő feladat annak meghatározása, hogy kinek indokolt a közfoglalkoztatás lehetőségét felajánlani és mely esetekben indokolt a nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedéshez segítséget nyújtani.

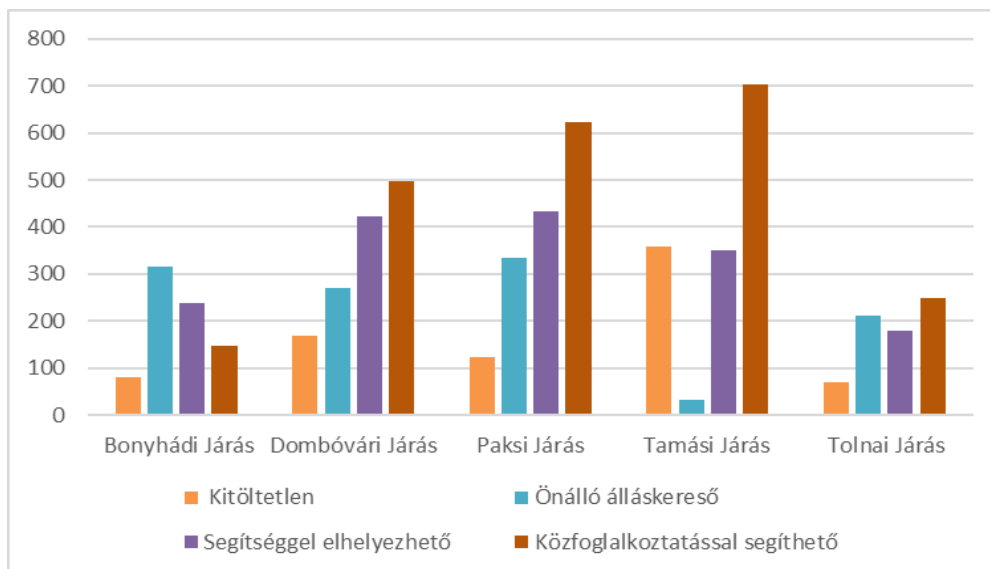
A profiling rendszer három kategóriába csoportosítja az álláskeresőket:

- önállóan (vagy például az NFSZ által biztosított internetes álláskereső-alkalmazás használatával) elhelyezkedni képes ügyfelek,
- az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedést segítő eszközökkel támogatandó ügyfelek,
- az egyéni fejlesztés kiindulásként közfoglalkoztatásban elhelyezhető és/vagy szociális, mentálhigiénés, illetve egyéb szolgáltatásokkal segíthető ügyfelek.

Az álláskeresők 16%-a nem rendelkezik besorolással, 20%-a önállóan, 27%-a segítséggel elhelyezhető az elsődleges munkaerőpiacon, 37%-a közfoglalkoztatásba helyezhető el, illetve különböző személyre szabott szolgáltatásokkal támogatandó.

Az önállóan elhelyezkedni képes ügyfelek aránya a Paksi (28%), és a Bonyhádi (27%) járásban a legnagyobb. E kategóriában a legkevesebben a Tamási járás álláskeresőiből találhatók (3%). Segítséggel a munkaerőpiacon integrálhatóak tábora a Paksi és a Dombóvári járásban a legnépesebb (27 és 26%). A közfoglalkoztatásban elhelyezhető álláskeresők legtöbbször a Tamási (32%) és a Paksi (28%) járásban vannak, minimális az arányuk a Bonyhádi járásban (7%).

11. ábra: Profiling-kategóriák járásonként (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

4.5.5 Az álláskeresők jellemzői járásonként

Az álláskeresők legnagyobb arányban a Paksi és Tamási járásban szerepelnek a nyilvántartásban. (19%). Dombóvár térségében 17 %-os, valamint Bonyhádon 10 %-os a regisztráltak aránya.

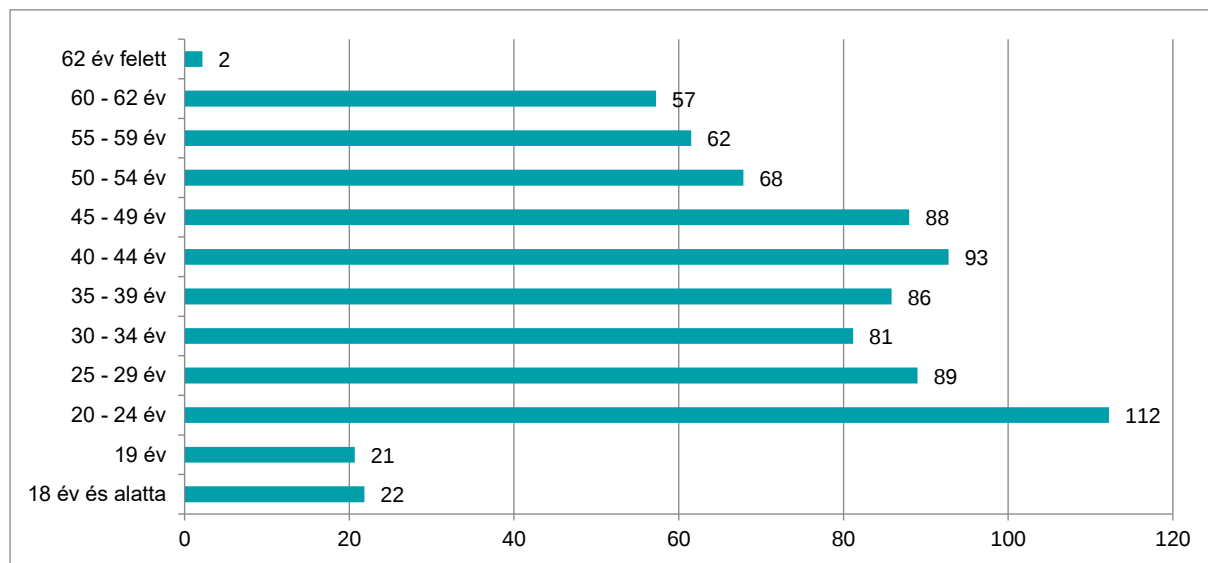
A következőkben a járási szintű adatokat mutatjuk be, az elemzést a 2016 év átlaga alapján végeztük el.

4.5.5.1 A Bonyhádi járás

A járás illetékességi területe: Aparhant, Bátaapáti, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Cikó, Felsőnána, Grábóc, Györe, Izmény, Kakasd, Kéty, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Lengyel, Mórág, Mőcsény, Mucsfa, Murga, Nagymányok, Nagyvejke, Tevel, Váralja, Závod, Zomba – települések.

A járásban a 2016-ban összesen 780 fő álláskeresőt tartottak nyilván, 397 férfi és 383 nő volt álláskeresői státuszban. Közülük 119 fő pályakezdő álláskereső volt. Az összes álláskeresőn belül 28 fő a megváltozott munkaképességű személy. A járásban 178 személy már legalább egy éve szerepelt a munkaügyi nyilvántartásban (tartós munkanélküliek). Ez az összes regisztrált álláskereső mintegy negyede: 22,82%-a.

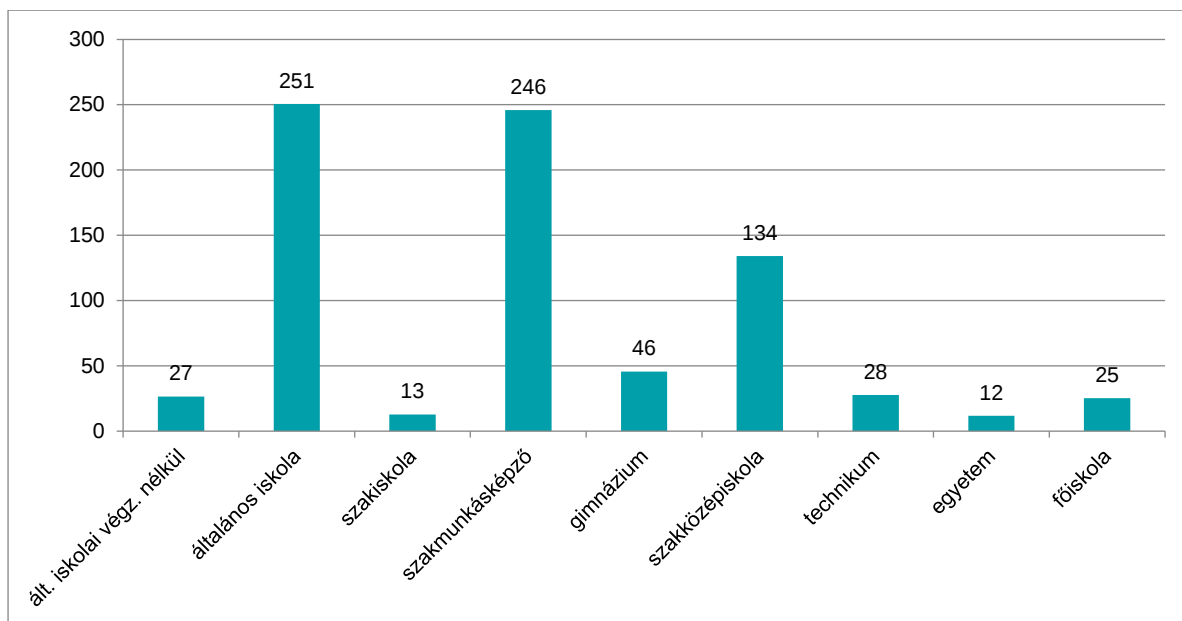
12. ábra: A Bonyhádi járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A grafikon adatai alapján látható, hogy leginkább a fiatal, 20-24 éves, (112 fő) és a középkorú, 40-44 éves (93 fő) korosztályok képviselték magukat a munkaügyi nyilvántartásban.

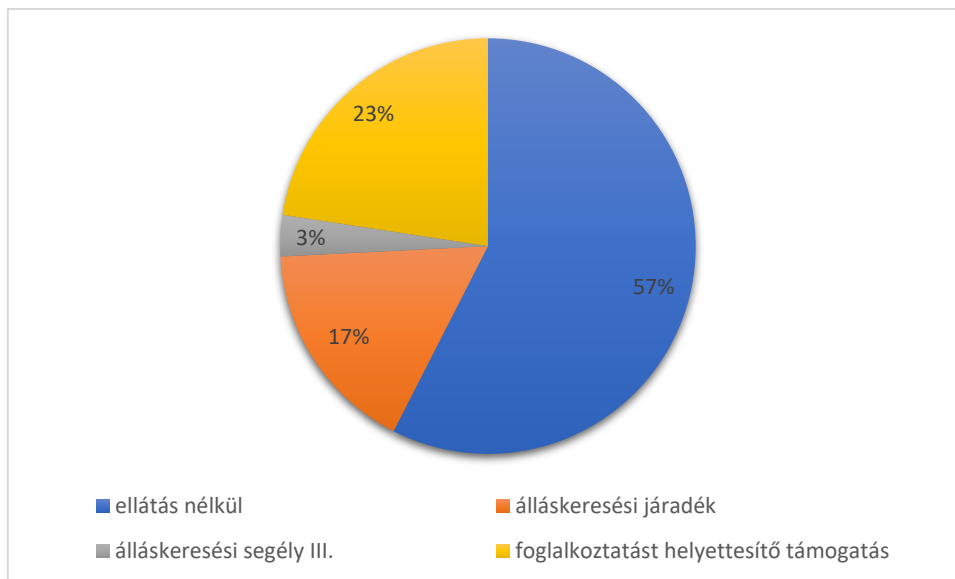
Az iskolai végzettségekre vonatkozó adatok áttekintésénél megállapíthatjuk, hogy legnagyobb létszámban a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők találhatók (251 fő); továbbá magas a szakmunkásképzőt végzettek száma is (246 fő).

13. ábra: A Bonyhádi járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A következő grafikon a regisztrált álláskeresők ellátás szerinti megoszlását szemlélteti. A leg-többen ellátás nélküliek voltak, illetve foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesültek. (A járási hivatalok aktív korúak ellátására való jogosultságot állapítanak meg – a jogosultsági feltételek fennállása esetén – a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű, aktív korú személyek és családjuk részére. Az aktív korúak ellátása foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély is lehet.)

14. ábra: A Bonyhádi járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)

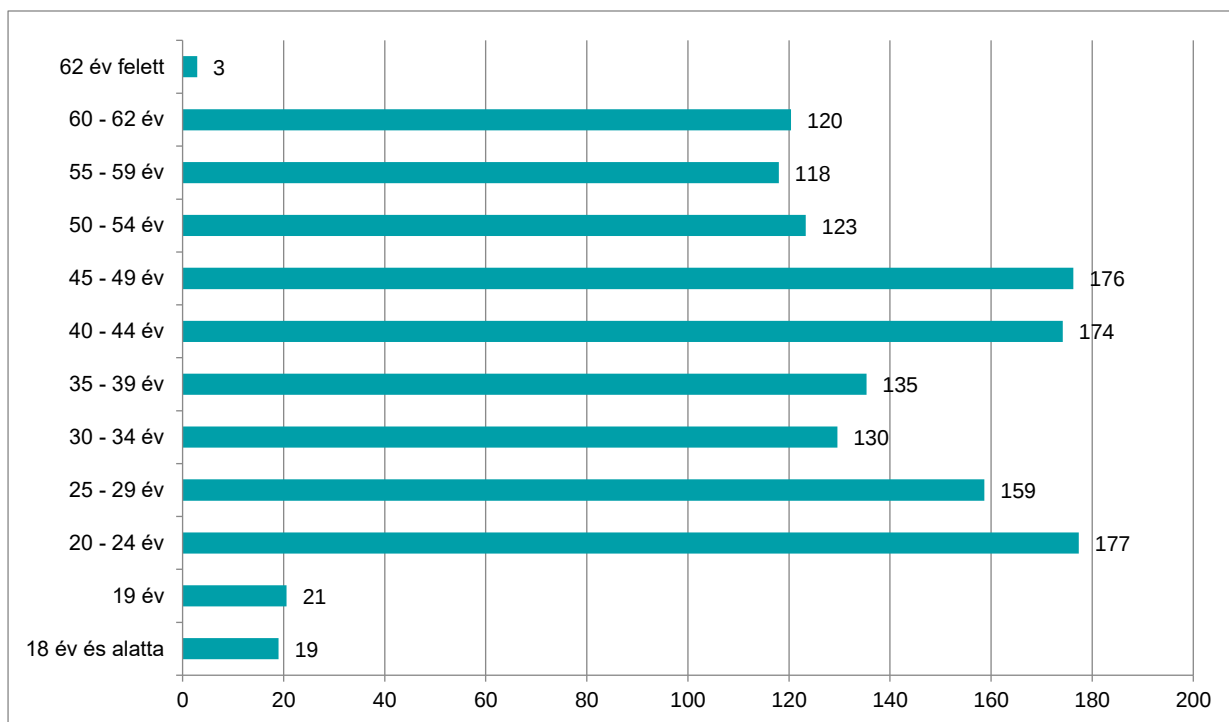
Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A járás településsoros adatai közül kiemelhető az, hogy legnagyobb létszámban a járásszékhelyen, Bonyhádon (277 fő) és Zombán (56 fő) voltak álláskeresői nyilvántartásban. A Bonyhádi járás másik városi településén – Nagymányokon mérsékelt volt a létszám (47, illetve 49 fő).

4.5.5.2 A Dombóvári járás

A járás illetékességi területe: Attala, Csibrák, Csikóstóttós, Dalmand, Dombóvár, Döbrököz, Gyulaj, Jágónak, Kapospula, Kaposszekcső, Kocsola, Kurd, Lápafő, Nak, Szakcs, Várong – települések.

A járásban a 2016-ban összesen 1.356 fő álláskeresőt tartottak nyilván. 676 férfi és 680 nő volt álláskeresői státuszban. Közülük 170 fő pályakezdő álláskereső volt. Az összes álláskeresőn belül 87 fő megváltozott munkaképességű személy található. A járásban 449 személy már legalább egy éve szerepelt a munkaügyi nyilvántartásban (tartós munkanélküliek). Ez az összes regisztrált álláskereső mintegy harmada: 33,11%-a.

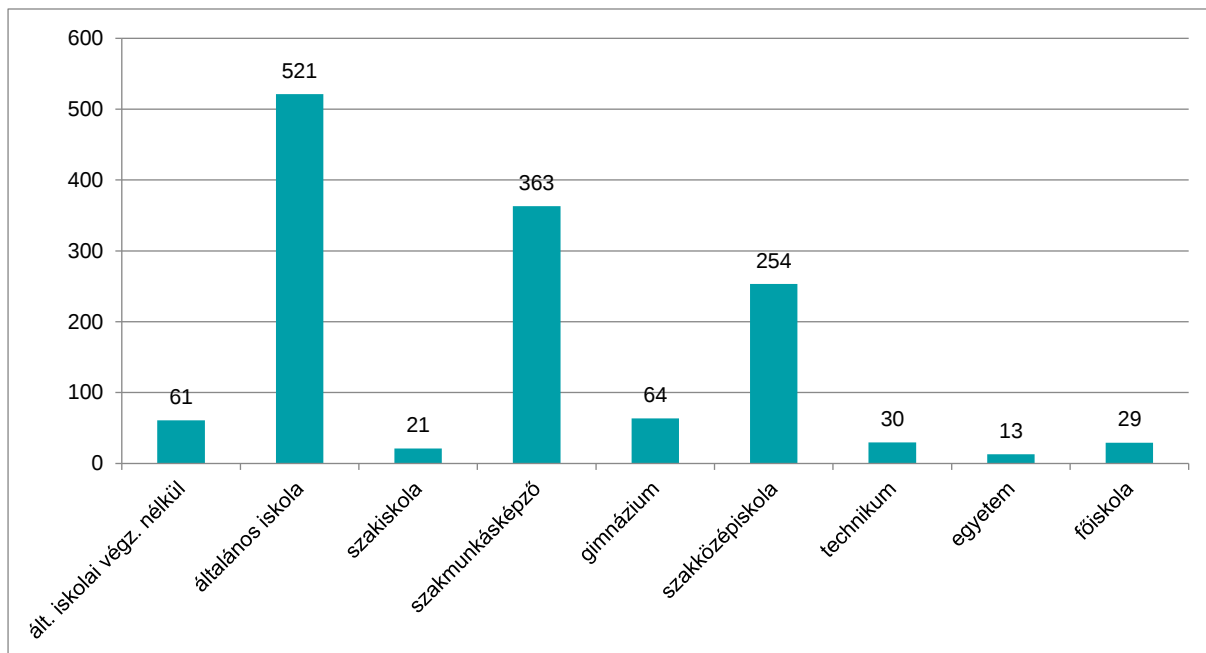
15. ábra: A Dombóvári járás regisztrált állás keresőinek megoszlása életkor szerint (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A grafikon adatai alapján látható, hogy leginkább a fiatal, 20-24 éves (177 fő) és a középkorú, 40-44 éves (174 fő) korosztályok képviselték magukat a munkaügyi nyilvántartásban.

Az iskolai végzettségekre vonatkozó adatok áttekintésénél megállapíthatjuk (hasonlóan a Bonyhádi járáshoz), hogy legnagyobb létszámban a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők találhatók (521 fő); továbbá magas a szakmunkásképzőt végzettek száma is (363 fő).

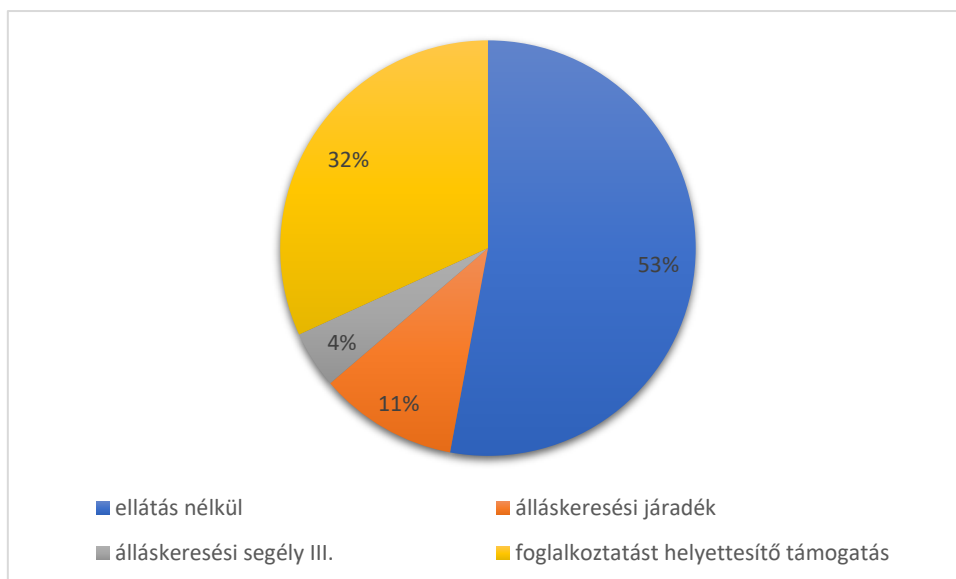
16. ábra: A Dombóvári járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A következő grafikonon a regisztrált álláskeresőök ellátás szerinti megoszlását mutatjuk be. A legtöbb a járásban ellátás nélküliek voltak, illetve foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesültek:

17. ábra: A Dombóvári járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

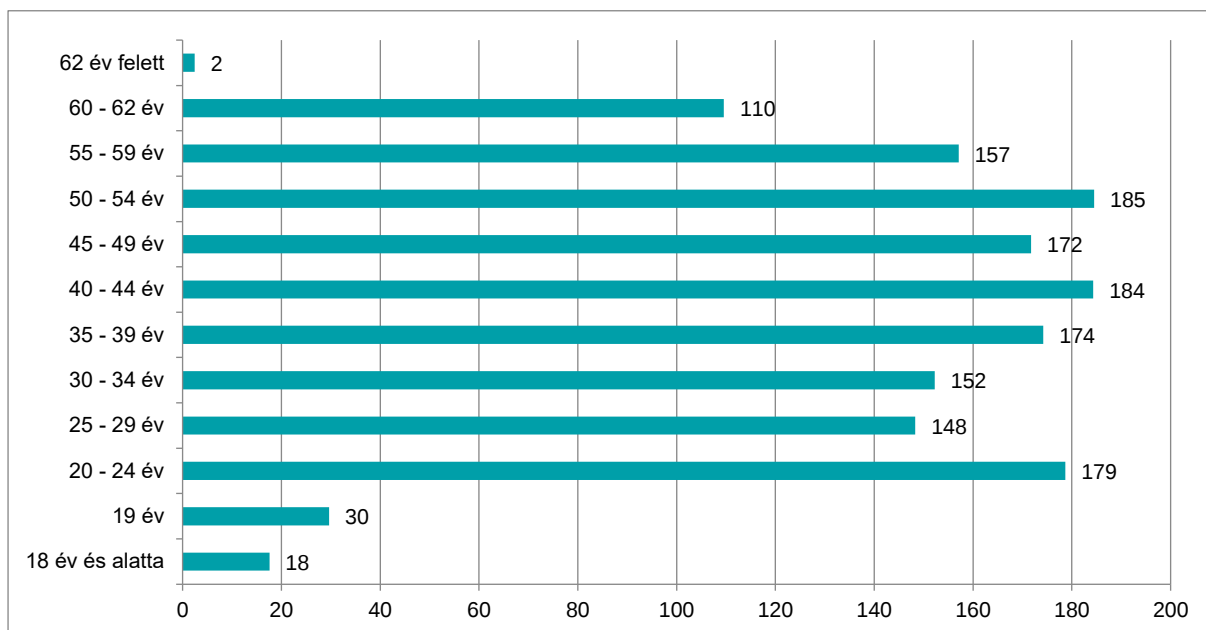
A járási településsoros adatok áttekintését követően az látszik, hogy legnagyobb létszámban a járásszékhely, Dombóvár (679 fő), valamint Döbrököz (146 fő) lakosai voltak az álláskeresői nyilvántartásban.

4.5.5.3 A Paksi járás

A járás illetékességi területe: Bikács, Bölske, Dunaföldvár, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Györköny, Kajdacs, Madocsa, Nagydorog, Németkér, Paks, Pálfa, Pusztahencse, Sárszentlőrinc, Tengelic – települések.

A járásban összesen 1.789 fő álláskeresőt tartottak nyilván. 697 férfi és 814 nő volt álláskeresői státuszban. Közülük 2016-ban 184 fő pályakezdő álláskereső volt. Az összes álláskeresőn belül 47 fő megváltozott munkaképességű személy található. A járásban 486 személy már legalább egy éve szerepelt a munkaügyi nyilvántartásban (tartós munkanélküliek). A 2016 évben az álláskeresők mintegy harmada, 32,18%-a volt legalább egy éve az álláskeresői nyilvántartásban.

18. ábra: A Paksi járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016)

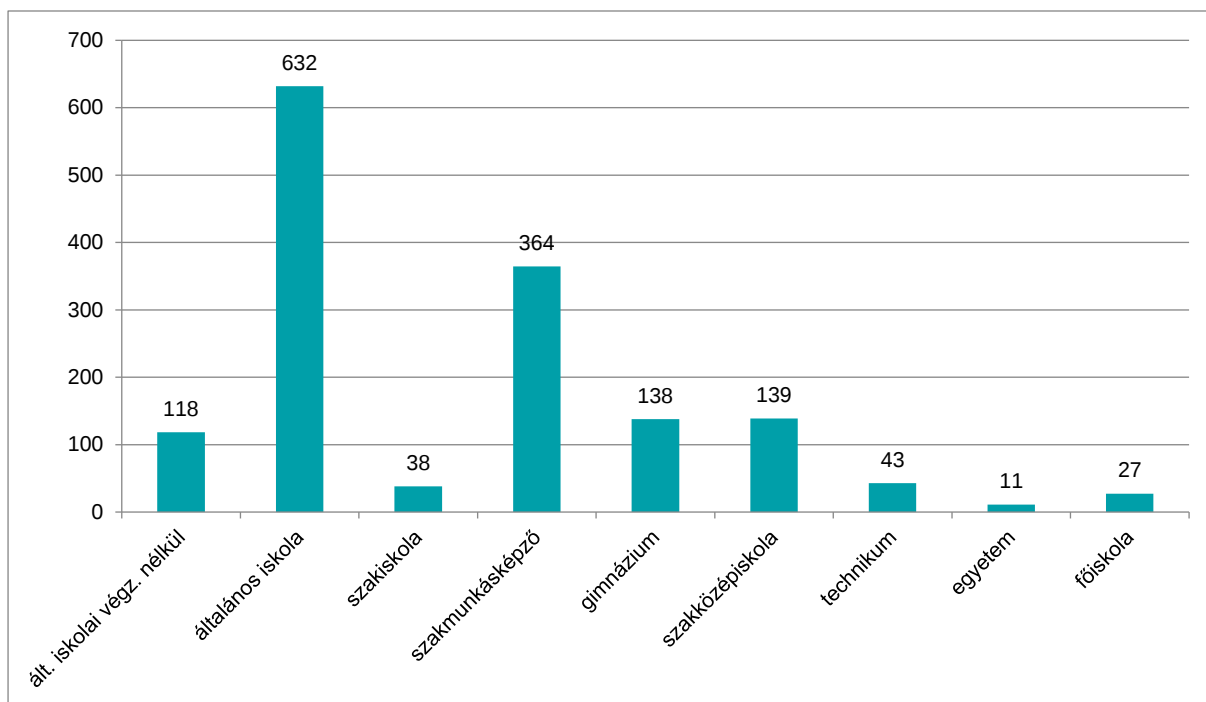

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A diagram adatai alapján látható, hogy leginkább a fiatal, 20-24 éves (179 fő) és a középkorú, 35-39 éves (174 fő) korosztályok képviseltették magukat a munkaügyi nyilvántartásban. Ezen túl magas a szintén középkorú, 40-44 éves és 45-49 éves korosztályúak reprezentációja is a munkaügyi nyilvántartásban.

Az iskolai végzettségekre vonatkozó statisztikai adatok áttekintésénél megállapíthatjuk (hasonlóan a Dombóvári és Bonyhádi járásokhoz), hogy legnagyobb létszámban a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők találhatók (632 fő); továbbá magas a szakmunkásképzőt végzettek száma is (364 fő).

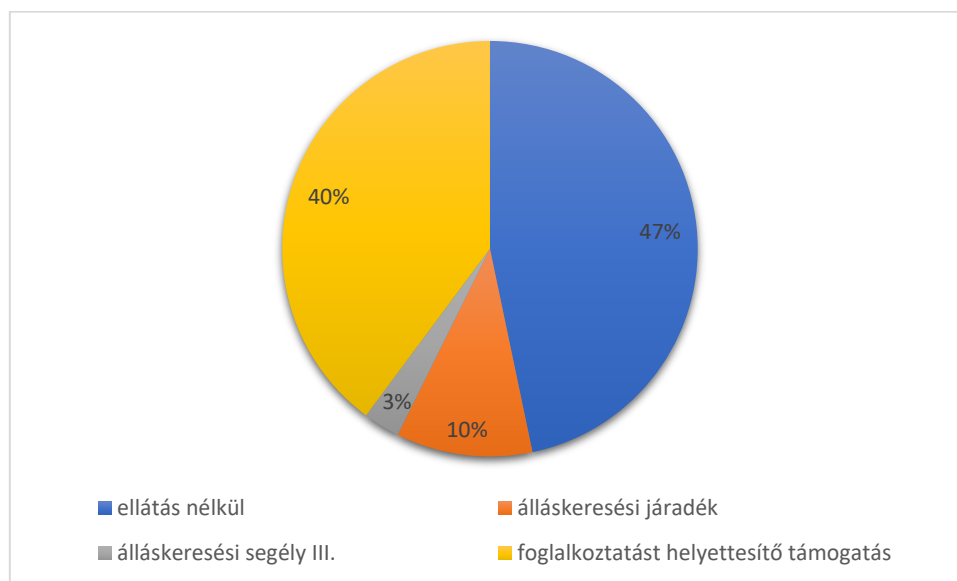
19. ábra: A Paksi járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

Az alábbi grafikonon a regisztrált álláskeresőök ellátás szerinti megoszlását mutatjuk be. A leg-többen a járásban ellátás nélküliek voltak, illetve foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesültek:

20. ábra: A Paksi járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

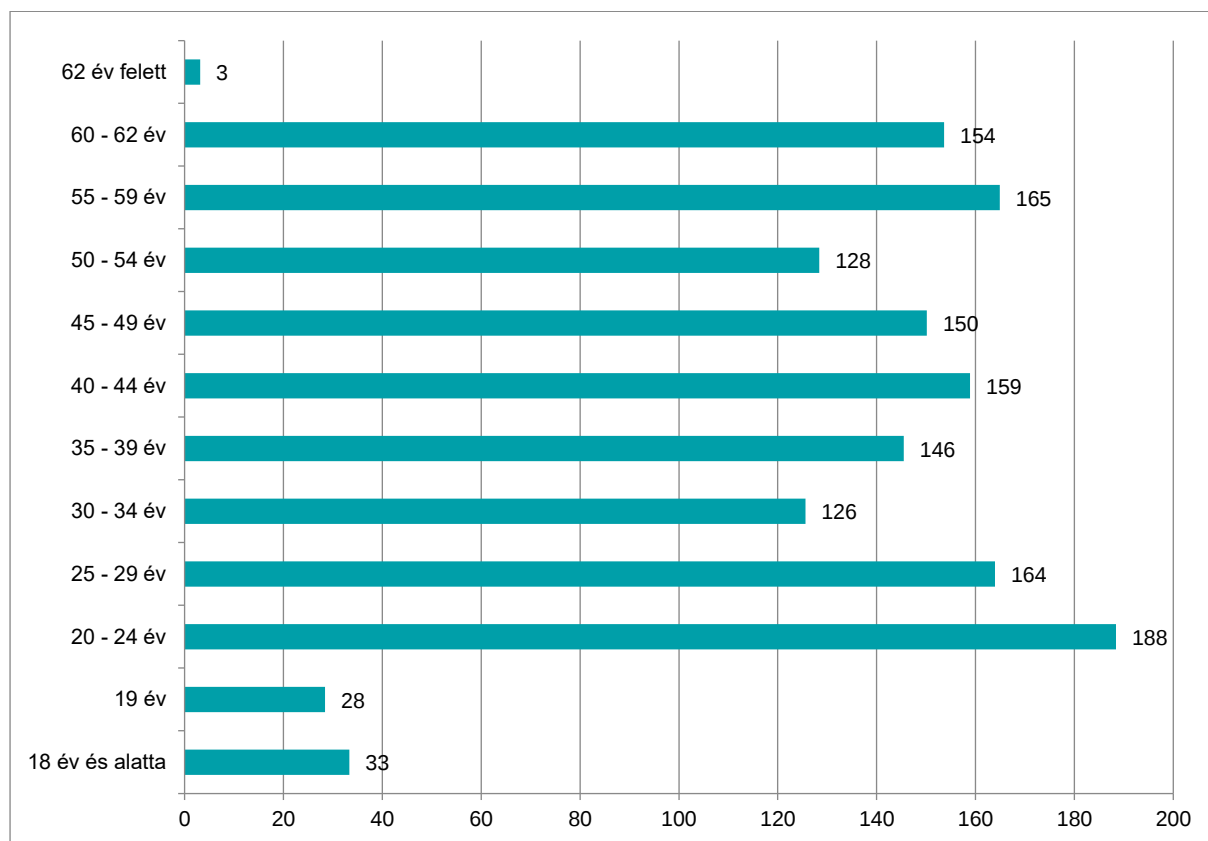
A járás településsoros adatai közül kiemelhető az, hogy legnagyobb létszámban a járásszékhelyen, Pakson (408 fő), továbbá a járás másik városában, Dunaföldváron (284 fő) voltak álláskeresői nyilvántartásban.

4.5.5.4 A Tamási járás

A járás illetékességi területe: Belecska, Diósberény, Dúzs, Értény, Felsőnyék, Fürged, Gyöngk, Hőgyész, Iregszemcse, Kalaznó, Keszőhidegkút, Kisszékely, Koppányszántó, Magyarkeszi, Miszla, Mucsi, Nagykónyi, Nagyszékely, Nagyszokoly, Ozora, Pári, Pincehely, Regöly, Simontornya, Szakadát, Szakály, Szárazd, Tamási, Tolnanémedi, Udvari, Újireg, Varsád – települések.

A járásban a 2016-ban összesen 1.444 fő álláskeresőt tartottak nyilván. 778 férfi és 667 nő volt álláskeresői státuszban. Közülük 179 fő pályakezdő álláskereső volt. Az összes álláskeresőn belül 63 fő megváltozott munkaképességű személy található. A Tamási járásban 316 személy már legalább egy éve szerepelt a munkaügyi nyilvántartásban (tartós munkanélküliek). Ez az összes regisztrált álláskereső alig több mint ötöde volt (21,02%, illetve 21,88%).

21. ábra: A Tamási járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016)

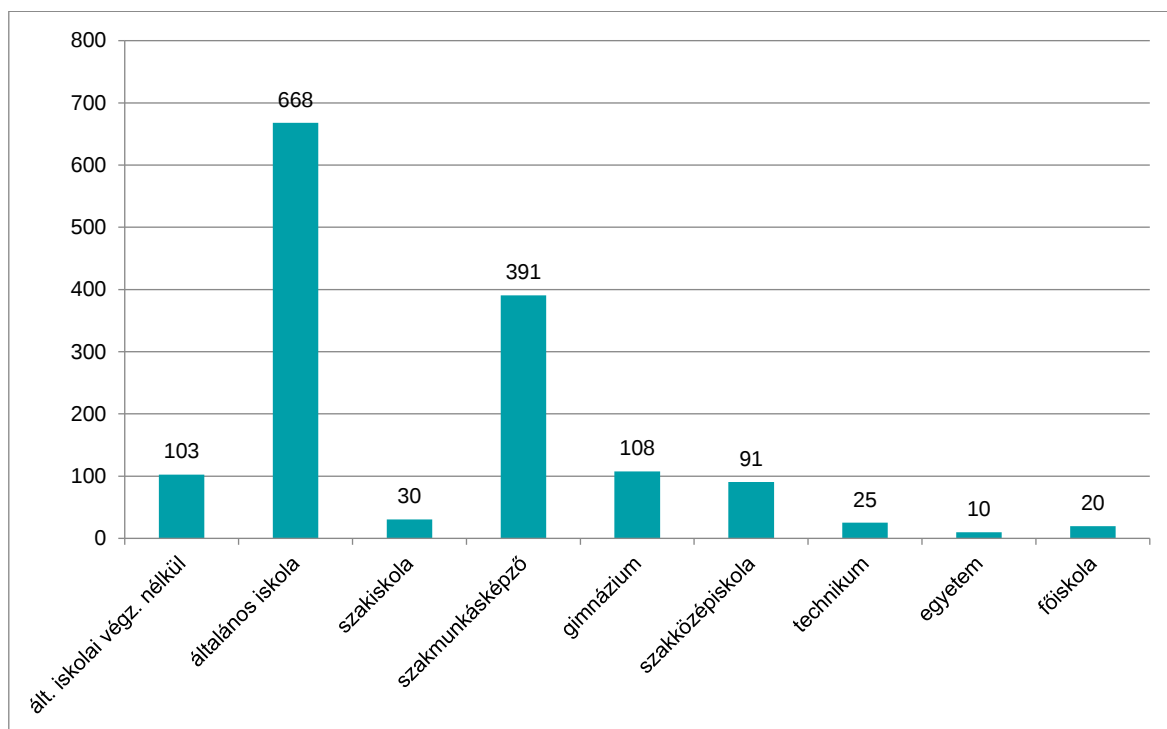

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A grafikon adatai alapján látható, hogy leginkább a fiatal, 20-24 éves (188 fő) és a középkorú, 40-44 éves (159 fő) korosztályok képviseltették magukat a munkaügyi nyilvántartásban.

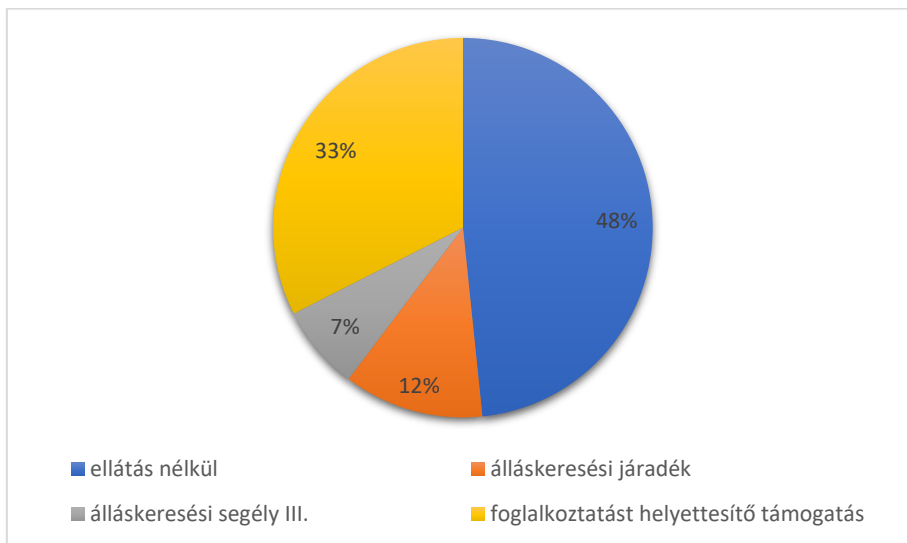
Az iskolai végzettségekre vonatkozó statisztikai adatok áttekintésénél megállapíthatjuk (hasonlóan a többi Tolna megyei járáshoz), hogy legnagyobb létszámban a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők találhatók (668 fő); továbbá magas a szakmunkásképzőt végzetek száma is (391 fő).

22. ábra: A Tamási járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A következő grafikonon a regisztrált álláskeresők ellátás szerinti megoszlását mutatjuk be. A legtöbb a járásban ellátás nélküliek voltak, illetve foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesültek:

23. ábra: A Tamási járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A járás településsoros adatai közül kiemelhető az, hogy legnagyobb létszámban a járás-székhelyen, Tamásiban (205 fő), továbbá a járás másik városában, Simontornyán (168 fő) voltak álláskeresői nyilvántartásban. A járás harmadik városi településén, Gyönkön nem volt jelentős létszám az álláskeresők nyilvántartásában (53 fő). Míg a járás községeinek tekintetében Iregszemcsén (119 fő) és Hőgyészen (109 fő) volt a legnagyobb a regisztrált álláskereső létszáma 2016-ban.

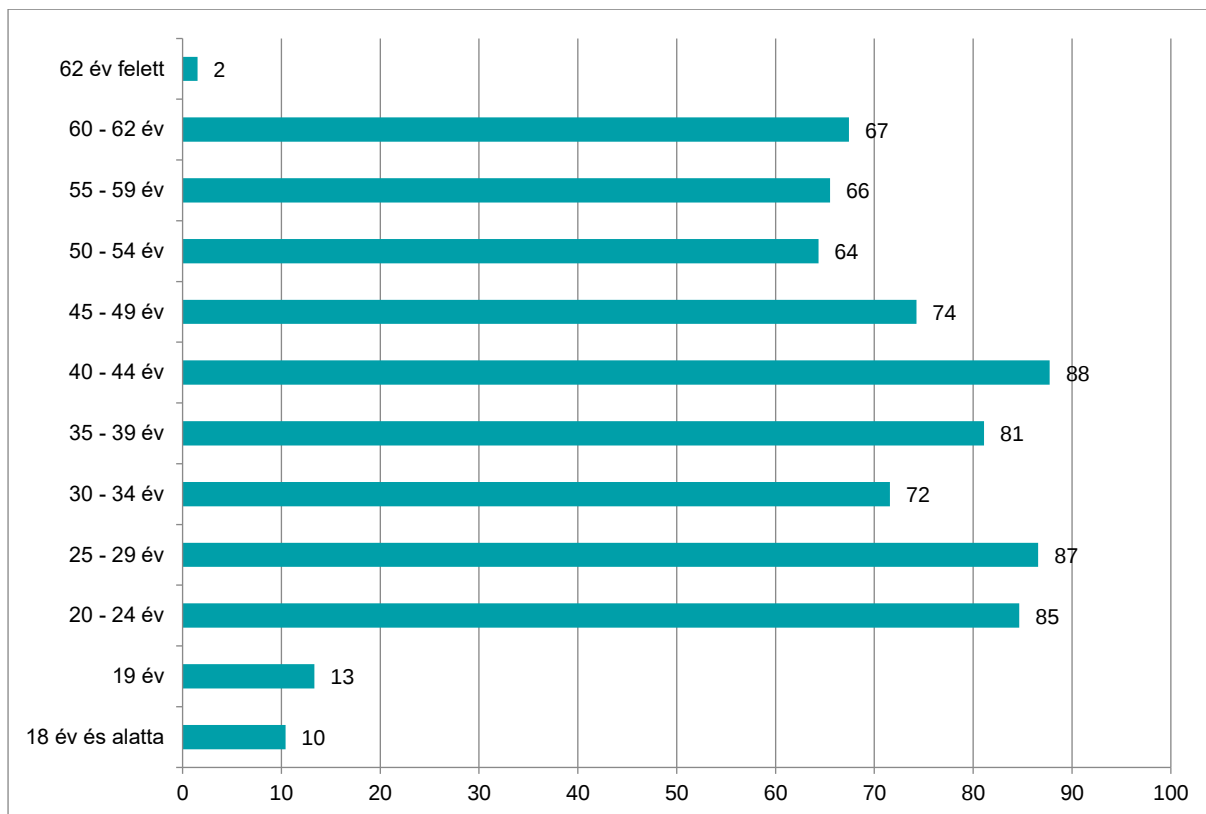
4.5.5.5 A Tolnai járás

A járás illetékességi területe mindössze 4 település: Bogyiszló, Fácánkert, Fadd és Tolna.

A járásban a 2016-ban összesen 708 fő álláskeresőt tartottak nyilván. 377 férfi és 332 nő volt álláskeresői státuszban. Közülük 80 fő pályakezdő álláskereső volt. Az összes álláskeresőn belül 49 fő megváltozott munkaképességű személy található. A járásban 227 személy már legalább egy éve szerepelt a munkaügyi nyilvántartásban (tartós munkanélküliek). Ez az összes regisztrált álláskereső majdnem harmada volt 2016-ban (32,06%-a).

Az említett két év adatai az életkori megoszlások tekintetében az alábbiak szerint alakultak a járásban:

24. ábra: A Tolnai járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016)

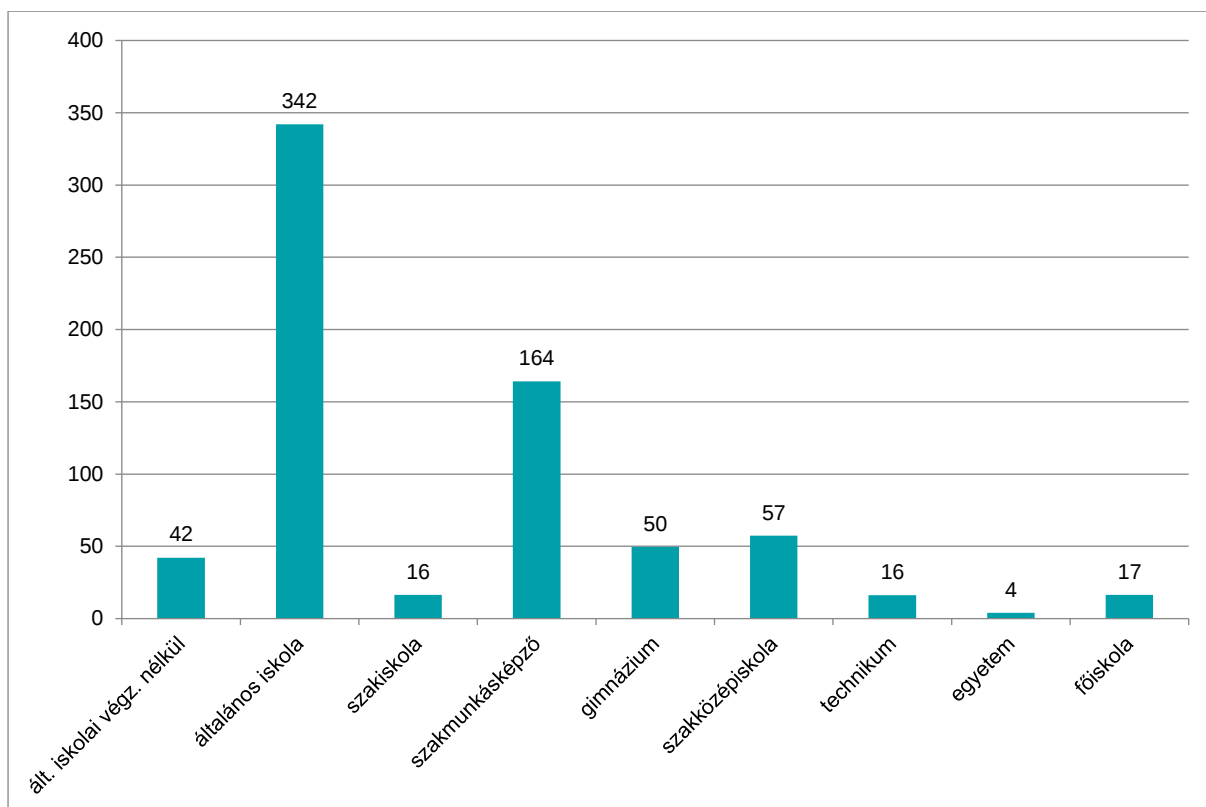

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

Az ábra adatai alapján látható, hogy leginkább a fiatal, 25-29 éves (87 fő) és 20-24 éves (85 fő) korosztályok képviselték magukat az álláskeresői nyilvántartásban.

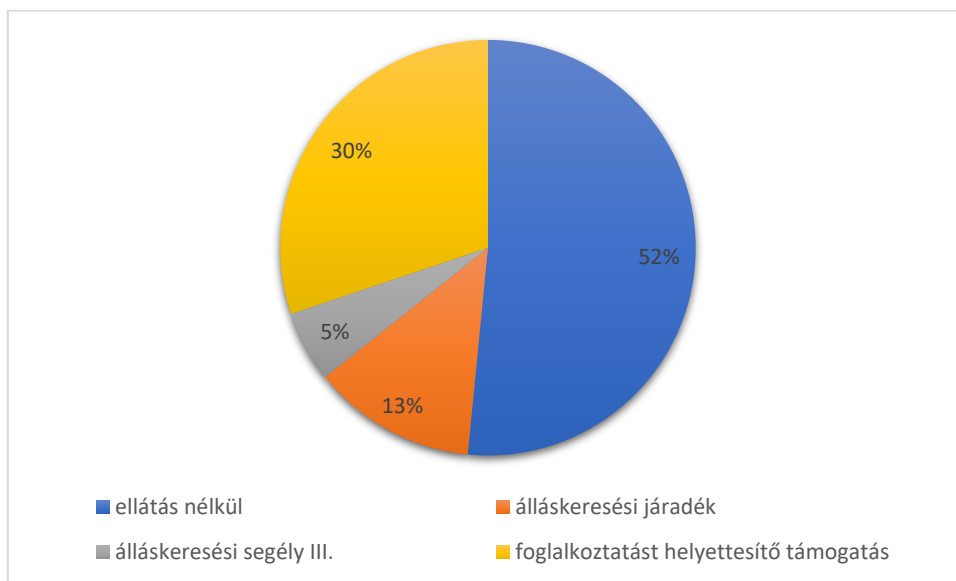
Az iskolai végzettségekre vonatkozó munkaügyi adatok áttekintésénél megállapíthatjuk (hasonlóan a többi Tolna megyei járásokhoz), hogy legnagyobb létszámban a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők találhatók (342 fő); továbbá magas a szakmunkásképzőt végzetek száma is (164 fő).

25. ábra: A Tolnai járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A következő grafikonon a regisztrált álláskeresők ellátás szerinti megoszlását mutatjuk be. A legtöbben a járásban ellátás nélküliek voltak, illetve magas a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma is:

26. ábra: A Tolnai járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017, saját szerkesztés

A járás településsoros adatai közül kiemelhető az, hogy legnagyobb létszámban a járásszékhelyen, Tolnán (418 fő) voltak álláskeresői nyilvántartásban; ezen túl még jelentősebb a létszám Faddon is (148 fő).

5 Bejelentett üres álláshelyek

5.1 A bejelentett álláshelyek jellemzői

A munkaerőigényt annál a járási hivatal foglalkoztatási osztályán jelentik be a foglalkoztatók, amelynek illetékességi (működési) területén a munkaerő foglalkoztatása történik.

A foglalkoztatók a paktum fejlesztési területén 2016-ban 9 563 főre vonatkozó új munkaerőigényt jelentettek be a járási foglalkoztatási osztályokon. Ebből a közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás szektor részesedett 64%-kal, a feldolgozóipar 7, a mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás 6%-kal.

19. táblázat: Bejelentett üres álláshelyek száma (2016)

Foglalkoztató gazdasági főtevékenysége	2016
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	548
Bányászat, kőfejtés	1
Feldolgozóipar	717
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	3
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	28
Építőipar	262
Kereskedelem, gépjárműjavítás	332
Szállítás, raktározás	32
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	166
Információ, kommunikáció	8
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	11
Ingatlanügyletek	319
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	137
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	463
Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	6080
Oktatás	211
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	154
Művészet, szórakoztatás, szabad idő	25
Egyéb szolgáltatás	66
Összesen	9 563

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

Az álláshelyek állománycsoport szerinti besorolása alapján elmondható, hogy a munkáltatói munkaerőigény 94%-a fizikai foglalkozásúak alkalmazására irányul. A munkáltatók elhanyagolható mértékben nyújtottak be kérelmet szellemi és vezetői foglalkozásúak alkalmazására (6%)

20. táblázat: Bejelentett álláshelyek száma állománycsoport szerint (2016)

		Létszám
fizikai	segédmunkás	6835
	betanított munkás	934
	szakmunkás	1216
	fizikai	8985
szellemi	üggyviteli alkalmazott	96
	üggyintéző	257
	szellemi	353
vezetői	irányító	123
	vezető	102
	felsővezető	1
	vezetői	226

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017

A munkáltatók iskolai végzettségre vonatkozó elvárásai szerint az igényelt munkaerő 66 százalékánál elegendő az általános iskolai (6332 db), 14 százalékának pedig még általános iskolai végzettséggel sem kell rendelkeznie az álláskeresőknél (1382 db). A szakmunkás végzettséget igénylő álláshelyek aránya 11% (1033 db), a szakközépiskolai végzettséggel igénylőké csupán 3% (268 db). A gimnáziumi (139 db), technikumi (90 db), főiskolai (42 db) valamint az egyetemi (38 db) végzettséget igénylő álláshelyek száma nem számottevő.

21. táblázat: Bejelentett üres álláshelyek száma elvárt iskolai végzettség szerint (2016)

Iskolai végzettség	2016.
általános iskolai végzettség nélküli	1382
általános iskola	6332
szakiskola	239
szakmunkásképző	1033
gimnázium	139
szakközépiskola	268
technikum	90
főiskola	42
egyetem	38
Összesen	9 563

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017

A munkáltatók szakképzettségre vonatkozó elvárásai az mutatják, hogy a munkakörök 91%-a nem igényel szakképzettséget, 6%-a alapfokú iskolai végzettséghez kötött középfokú szakképesítést igényel.

22. táblázat: Bejelentett üres álláshelyek száma elvárt szakképzettség szerint (2016)

Igényelt szakképzettség	2016.
Alapfokú szakképesítés	40
Alapfokú iskolai végzettséghez kötött középfokú szakképesítés	613
Középiskolai végzettséghez kötött középfokú szakképesítés	106
Felsőfokú szakképesítések	26
Felsőfokú iskolai végzettséghez kötött felsőfokú szakképesítés	1
Felsőfokú iskolarendszerű képzés	54
Nincs szakképzettsége	8 723
Összesen	9 563

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017

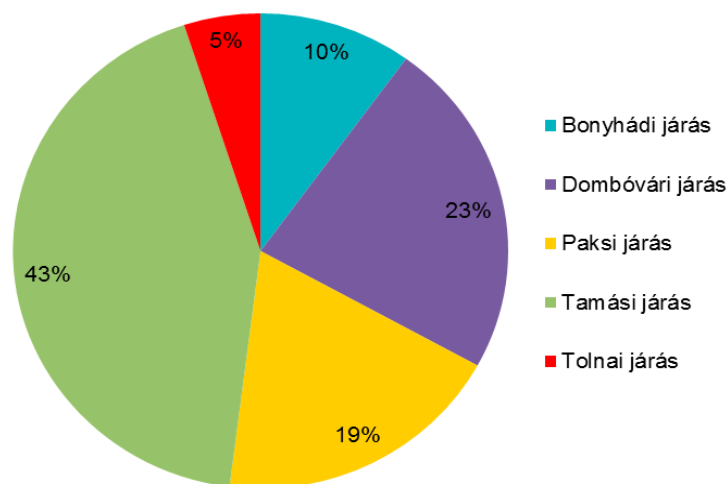
A bejelentett üres álláshelyek foglalkoztatási jogviszony szerinti megoszlását tartalmazó táblázat arra hívja fel a figyelmünket, hogy az igényelt munkaerő 70%-át közfoglalkoztatási jogviszonyban tervezik a munkáltatók foglalkoztatni. A Munka Törvénykönyve szerinti foglalkoztatási szándék az igényelt munkaerő 29 százalékánál jelenik meg.

23. táblázat: Bejelentett álláshelyek száma foglalkoztatásra irányuló jogviszony alapján (2016)

Foglalkoztatásra irányuló jogviszony	2016.
Munka Törvénykönyve szerinti	2813
Közalkalmazotti (Kjt.)	9
Fegyveres és rendvédelmi szervek	0
Bedolgozói	1
Egyszerűsített foglalkoztatás	12
Közfoglalkoztatási jogviszony	6728
Vállalkozási (polgári)	1
Foglalkoztatásra irányuló, egyéb	0
Összesen	9564

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal, 2017

A bejelentett üres álláshelyek közel fele (43%) a Tamási járásban jelenik meg. Az alábbi grafikonon látható a bejelentett üres álláshelyek területi eloszlása: Tamási járásban 43% (4.141 db), a Dombóvári járásban 23% (2.164 db), a Paksi járásban 19% (1.799 db), a Bonyhádi járásban 10% (986 db), valamint a Tolnai járásban 5% (474 db).

27. ábra: Bejelentett álláshelyek területi megoszlása (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

A bejelentett álláshelyek FEOR besorolása

A bejelentett munkaerőigényeket a FEOR főcsoportjai alapján járásonként mutatjuk be, a következő kategóriák mentén:

A Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR–08) főcsoportok:

- 1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók
- 2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások
- 3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások
- 4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások
- 5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások
- 6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások
- 7 Ipari és építőipari foglalkozások
- 8 Gépkészítők, összeszerelők, járművezetők
- 9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások

A paktum-területen a FEOR főcsoportjai alapján osztályozott álláshelyek legnagyobb számában a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások 9-es kategóriájában találhatók, összesen 7.389 db. Utána következik a sorban a 7-es főcsoport ipari és építőipari foglalkozások kategóriája 722 db álláshellyel.

24. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a paktum-területen (2016)

FEOR főcsoportok	Bonyhádi járás	Dombóvári járás	Paksi járás	Tamási járás	Tolnai járás	Összesen
1 Gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetők, törvényhozók	2	1	11	25	0	39
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	9	12	36	7	2	66
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	19	53	53	119	4	248
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	41	36	112	70	16	275
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	60	67	123	75	23	348
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	7	74	20	97	24	222
7 Ipari és építőipari foglalkozások	92	145	227	240	18	722
8 Gépkezelők, összeszerelők, járművezetők	34	41	52	121	6	254
9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	722	1735	1165	3386	381	7389

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

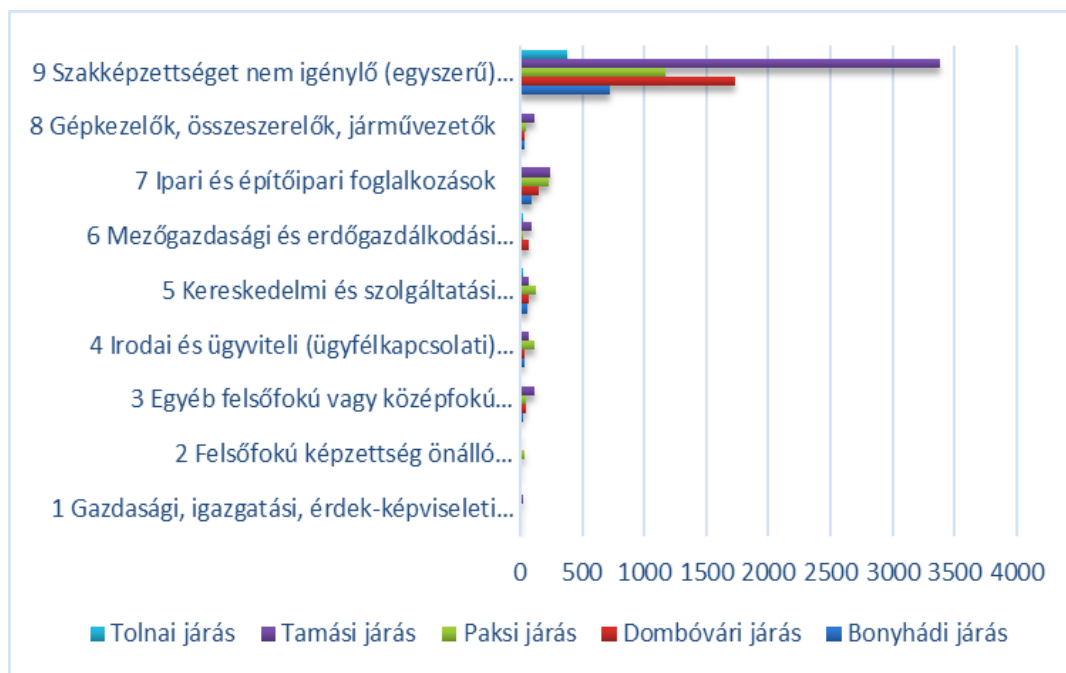
A Paksi járásban van a legtöbb bejelentett álláshely a 2-es felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások (36 db), a 4-es irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások (112 db) és 5-ös kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások főcsoportjaiban (23 db).

A Tamási járásban van a legtöbb bejelentett álláshely az 1-es gazdasági, igazgatási, érdekképviselői vezetők, törvényhozók (25 db), a 3-as egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások (119 db), a 6-os mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások (97 db), a 7-es ipari és építőipari foglalkozások (240 db), a 8-as gépkezelők, összeszerelők, járművezetők (121 db), valamint a 9-es szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (3.386 db) főcsoportjaiban.

A legkevesebb bejelentett álláshely a Tolnai járásban van, a 6-os főcsoport kivételével. (E főcsoportban a Paksi járás csupán 20 db igénnyel rendelkezik)

A bejelentett álláshelyek rendkívül aránytalanul oszlanak meg a főcsoportok között: 77 százalékuk a 9-es főcsoportban, 23 százalékuk az 1-8 főcsoportban található.

28. ábra: Bejelentett álláshelyek FEOR 1-9 számú főcsoportok szerinti megoszlása a paktum-területen (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

5.1.1.1 Bonyhádi járás

A Bonyhádi járásban 81 munkakörhöz 986 db bejelentett álláshely tartozik. A FEOR főcsoportjai alapján osztályozott álláshelyek legnagyobb számban a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (9-es FEOR főcsoport) kategóriájában találhatóak, összesen 722 db. E csoportban a bejelentett munkakörök száma 15 db.

Jelentős még a 7-es főcsoportban az ipari és építőipari foglalkozások álláshelyek száma, amely összesen 92 db. E csoportban a bejelentett munkakörök száma 18 db.

25. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Bonyhádi járásban (2016)

FEOR főcsoportok	Munkakörök száma	Bejelentett állás-hely
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	2	2
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	6	9

3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	12	19
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	6	41
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	10	60
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	2	7
7 Ipari és építőipari foglalkozások	18	92
8 Gépkezelők, összeszerelők, járművezetők	10	34
9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	15	722
Összesen	81	986

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

A 9-es főcsoporton belül a legnagyobb létszámgigényű bejelentések a következő foglalkozásokhoz kapcsolódnak: egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású (229 db) egyéb takarító és kisegítő (193 db), egyszerű ipari foglalkozású (182 db), intézményi takarító és kisegítő (65 db)

5.1.1.2 Dombóvári járás

A Dombóvári járásban 103 munkakörhöz 2.164 db bejelentett álláshely tartozik. A FEOR főcsoportjai alapján osztályozott álláshelyek legnagyobb számban a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (9-es FEOR főcsoport) kategóriájában találhatók, összesen 1.735 db. A legtöbb bejelentett munkakör (22 db) a 3-as főcsoportban található.

26. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Dombóvári járásban (2016)

FEOR főcsoportok	Munkakörök száma	Bejelentett álláshely
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	1	1
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	6	12
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	22	53
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	8	36
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	15	67
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	5	74
7 Ipari és építőipari foglalkozások	21	145

8 gépkezelők, összeszerelők, járművezetők	10	41
9 szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	15	1735
Összesen	103	2164

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

A 9-es főcsoporton belül a legnagyobb létszámgigényű bejelentések a következő foglalkozásokhoz kapcsolódnak: egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású (1.268 db) egyéb takarító és kisegítő (100 db), egyszerű mezőgazdasági foglalkozású (83 db). egyéb egyszerű építőipari foglalkozású (75 db) intézményi takarító és kisegítő (69 db)

Nagyobb munkaerőigény azonosítható a 6-os főcsoporton belül: egyéb növénytermesztési foglalkozású (47 db) és a 7-es főcsoporton belül: hegesztő, lángvágó (38 fő)

5.1.1.3 Paksi járás

A Paksi járásban 130 munkakörhöz 1.799 db bejelentett álláshely tartozik. A FEOR főcsoportjai alapján osztályozott álláshelyek legnagyobb számban a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (9-es FEOR főcsoport) kategóriájában találhatók, összesen 1.165 db. A legtöbb bejelentett munkakör (21 db) a 7-es főcsoportban található.

27. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Paksi járásban (2016)

FEOR főcsoportok	Munkakörök száma	Bejelentett álláshely
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	6	11
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	20	36
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	17	53
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	14	112
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	15	123
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	4	20
7 Ipari és építőipari foglalkozások	21	227
8 gépkezelők, összeszerelők, járművezetők	14	52

9 szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	19	1165
Összesen	130	1799

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

A 9-es főcsoporton belül a legnagyobb létszámgigényű bejelentések a következő foglalkozásokhoz kapcsolódnak: egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású (719 db) egyéb takarító és kisegítő (112 db), 9329 egyéb egyszerű építőipari foglalkozású (72 db) egyszerű mezőgazdasági foglalkozású (72 db). Nagyobb munkaerőigény azonosítható a 4-es főcsoporton belül: általános irodai adminisztrátor (61 db).

5.1.1.4 Tamási járás

A Tamási járásban 59 munkakörhöz 3.840 db bejelentett álláshely tartozik. A FEOR főcsoportjai alapján osztályozott álláshelyek legnagyobb számban a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (9-es FEOR főcsoport) kategóriájában találhatók, összesen 3.386 db. A legtöbb bejelentett munkakör (23 db) a 7-es főcsoportban található.

28. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Tamási járásban (2016)

FEOR főcsoportok	Munkakörök száma	Bejelentett álláshely
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	2	25
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	7	7
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	15	119
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	7	70
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	14	75
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	8	97
7 Ipari és építőipari foglalkozások	23	240
8 gépkézeltők, összeszereltők, járművezetők	9	121
9 szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	12	3386
Összesen	59	3840

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

A 9-es főcsoporton belül a legnagyobb létszámgigényű bejelentések a következő foglalkozásokhoz kapcsolódnak: egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású (2.229 db) egyszerű mezőgazdasági foglalkozású (476 db), egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású (270 db), egyéb egyszerű építőipari foglalkozású (110 db) intézményi takarító és kisegítő (97 db).

Nagyobb munkaerőigény azonosítható a 3-os főcsoporton belül: munka- és termelésszervező (91 db) és a 7-es főcsoporton belül: egyéb, máshova nem sorolható ipari és építőipari foglalkozású (56 db).

5.1.1.5 Tolnai járás

A Tolnai járásban 28 munkakörhöz 474 db bejelentett álláshely tartozik. A FEOR főcsoportjai alapján osztályozott álláshelyek legnagyobb számban a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások 9-es kategóriájában találhatók, összesen 381 db.

29. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Tolnai járásban (2016)

FEOR főcsoportok	Munkakörök száma	Bejelentett álláshely
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	0	0
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	1	2
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	3	4
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	5	16
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	5	23
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	2	24
7 Ipari és építőipari foglalkozások	5	18
8 gépkézelők, összeszerelők, járművezetők	2	6
9 szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	5	381
Összesen	28	474

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

A 9-es főcsoporton belül a legnagyobb létszámgigényű bejelentések a következő foglalkozásokhoz kapcsolódnak: egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású (357 db) Nagyobb munkaerőigény azonosítható a 6-os főcsoporton belül: szántó-földinövény-termesztő (22 db)

Összefoglalva megállapítható, hogy a paktum-területet alkotó 5 járás mindegyikére jellemző, hogy a legtöbb bejelentett álláshely a szakképzettséget nem igénylő kategóriában található. A térségben tehát a legnagyobb igény szakképzetlen munkaerőre van. A Bonyhádi, Dombóvári, Paksi és Tamási járásokban a második legtöbb álláshely az ipari és építőipari munkakörökbe tartozik. A Tolnai járásban ettől eltérően a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások a második legkeresettebbek.

A keresleti oldalt vizsgálva (a munkakörök száma) azt tapasztaljuk, hogy minden régióban az ipari és építőipari foglalkozások kategóriában található a legtöbb álláshely. A Bonyhádi régióban a szakképzettséget nem igénylő munkakörökben, a Dombóvári és a Tamási régióban az egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozásokban, a Paksi régióban pedig a felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozásokban van második legnagyobb munkaerő kereslet. Mivel a keresleti oldal a Tolnai régióban nagyon szűk, ezért innen nem emelünk ki második leggyakoribb foglalkozási kategóriát.

6 Munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehasonlítása

A kereslet és kínálat összehasonlítását az iskolai végzettségi mutatók elemzésével végeztük el: a bejelentett üres álláshelyek elvárt iskolai végzettségi mutatót egybevetettük az álláskeresők iskolai végzettségével.

Bejelentett üres álláshelyek

Az előző fejezetből fontos kiemelni, hogy a paktum-területen a járási foglalkoztatási osztályokon bejelentett üres álláshelyek 70%-a közfoglalkoztatási jogviszony betöltésére irányul, és az álláshelyek közel fele (43%) a Tamási járásban jelenik meg.

Az igényelt munkaerő 66 százalékánál elegendő az általános iskolai, viszont 14 százalékának még általános iskolai végzettséggel sem kell rendelkeznie az álláskeresőknek. A szakképzettségre vonatkozó munkáltatói igények alapján a munkakörök 91 %-a nem igényel semmilyen szakképzettséget, valamint az állománycsoporti besorolásból az derül ki, hogy a munkakörök 94%-a fizikai foglalkozású álláskeresők alkalmazására irányul. A szakképzettségre vonatkozó adatoknak némileg ellentmond az elvárt iskolai végzettségre vonatkozó besorolás, amely szerint a munkaadók által igényelt szakmunkásvégzettséggel rendelkezők aránya 11%. A bejelentett munkaerőigények 50%-a 9239 egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású munkakörök betöltésére irányul.

6.1 A térségi munkaerőpiac keresleti és kínálati oldala az iskolai végzettség alapján

2016-ban a paktum fejlesztési területén a foglalkoztatók 9.563 db új munkaerőigényt jelentettek be, ezzel szemben az álláskeresői nyilvántartásban 5.799 álláskereső szerepelt. Az első problémát az jelenti, hogy közel 4000 fővel kisebb a munkaerő kínálat a keresletnél.

A második, ami még ennél is súlyosabb, hogy a kínálat „státusz szerkezete” nem felel meg a keresletének. A paktum járásaiban az általános iskolai végzettség nélküli álláskereső, az általános iskolai és szakiskolai végzettséggel rendelkező álláskereső esetében munkaerőhiány van: az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezőkre vonatkozó igény 25%-a, az általános iskolai végzettségűekre vonatkozó igény 38%-a, a szakiskolai végzettségűekre vonatkozó kereslet 49%-a esetében áll rendelkezésre a keresett munkaerő. Mindazonáltal arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy a bejelentett üres álláshelyeken a munkaerő 70%-át közfoglalkoztatási jogviszonyban tervezik a munkáltatók foglalkoztatni, amely nagymértékben determinálja a keresleti jellemzőket.

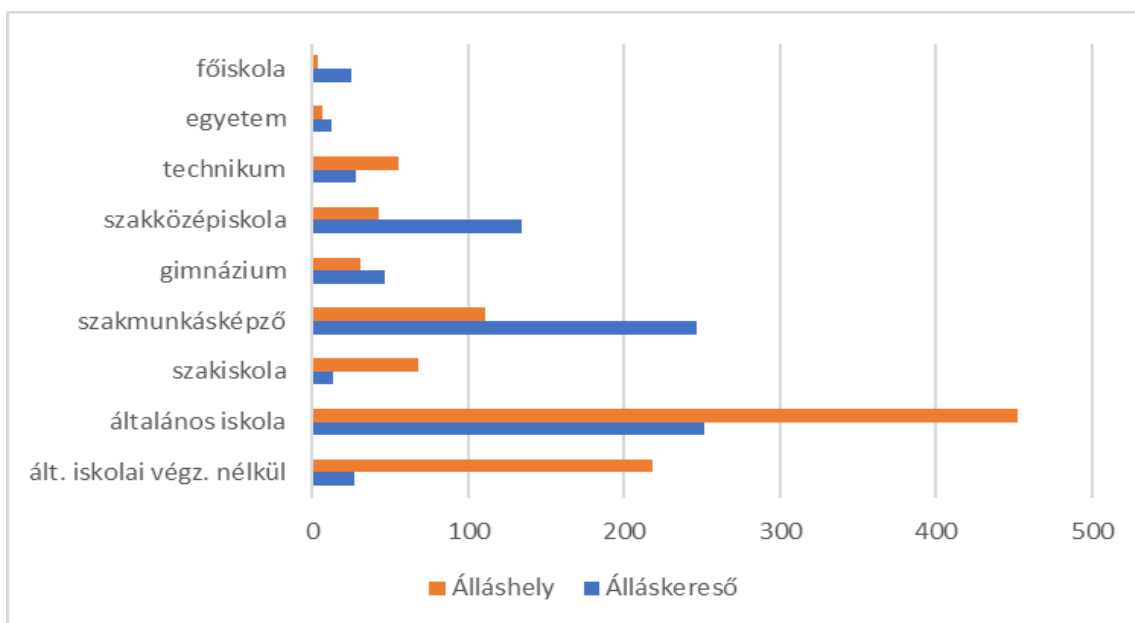
A többi iskolai végzettség esetében viszont a munkaerő kereslet szűkebb, mint a kínálat, a bejelentett üres álláshelyek száma nem elegendő mennyiségű. A szakmunkások 68%-a, a gimnáziumi 34%-a, a szakközépiskolai 40%-a, a technikumi 63%-a, a főiskolai 32%-a, és az egyetemi végzettségűek 84%-a számára nyújtanak lehetőséget a bejelentett üres álláshelyek.

6.1.1.1 Bonyhádi járás

A Bonyhádi járásban kiugróan magas a munkaadói oldal igénye az általános iskolai végzettségűekre és azokra is, akik nem rendelkeznek alapfokú végzettséggel.

Kínálati többlet a szakmunkások és a középfokú végzettségűek esetében jelentkezik: a szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezők 45%-a, a szakközépiskolai végzettséggel rendelkezők 31%-a számára nyújtanak lehetőséget a bejelentett üres álláshelyek.

29. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Bonyhádi járásban (2016)

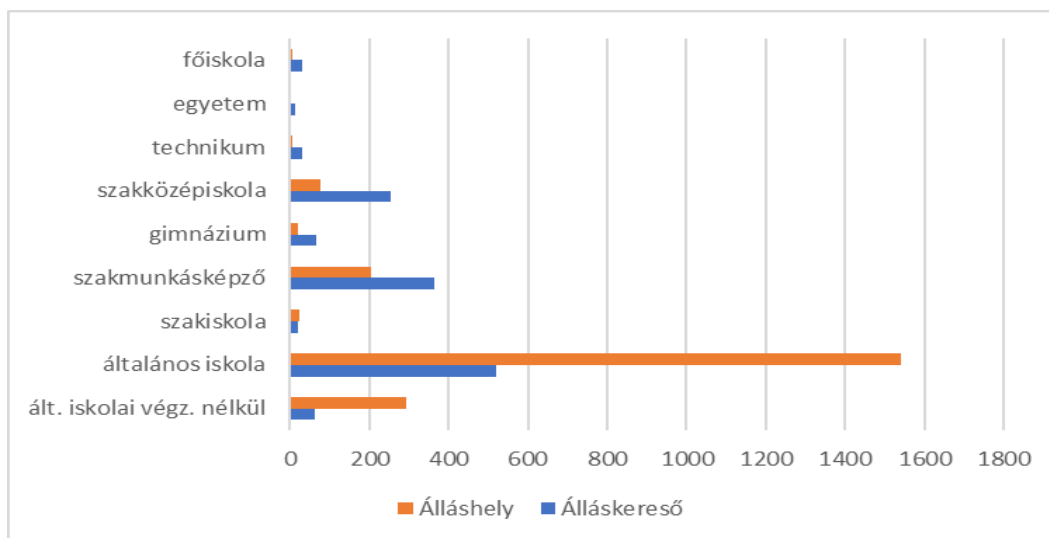
Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

6.1.1.2 Dombóvári járás

A Dombóvári járásban is kiugróan magas a keresleti oldal igénye az általános iskolai végzettségűekre és azokra, akik nem rendelkeznek alapfokú végzettséggel.

A szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezők 56%-a, a gimnáziumi végzettséggel rendelkezők 28%-a, szakközépiskolai végzettséggel rendelkezők 30%-a, a főiskolai diplomások 17%-a számára nyújtanak lehetőséget a bejelentett üres álláshelyek

30. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Dombóvári járásban (2016)

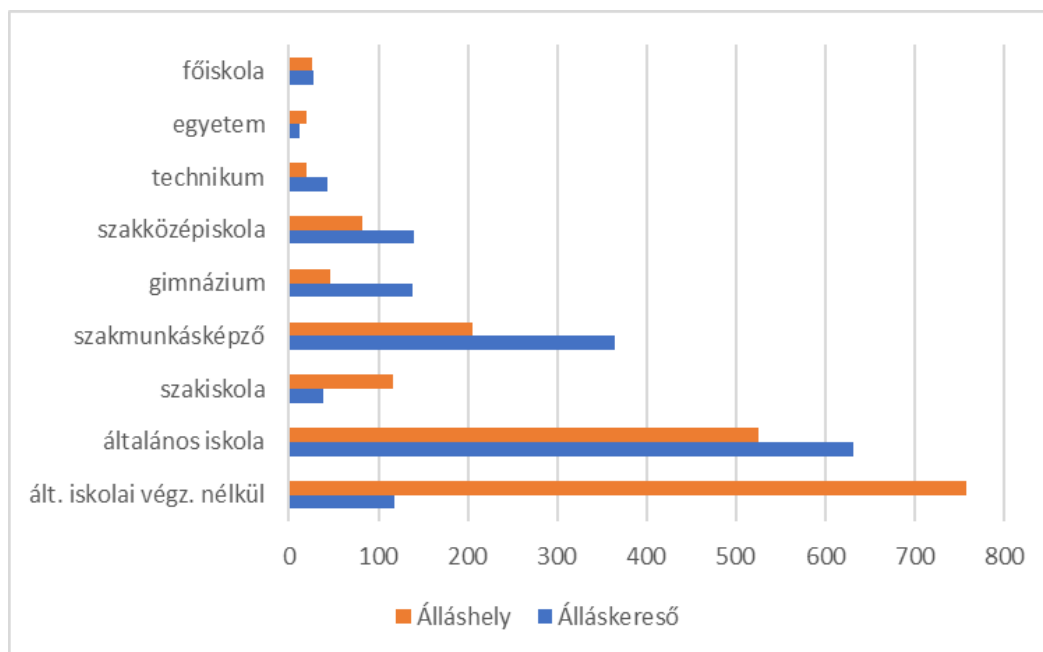
Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

6.1.1.3 Paksi járás

A Paksi járásban szintén kiugróan magas a keresleti oldal igénye az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező álláskeresőkre.

Kínálati többlet a szakmunkások és a középfokú végzettségűek esetében jelentkezik: a szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezők 56%-a, a gimnáziumi végzettséggel rendelkezők 33%-a, szakközépiskolai végzettséggel rendelkezők 59%-a, a technikumi végzettségűek 44%-a számára nyújtanak lehetőséget a bejelentett üres álláshelyek.

31. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Paksi járásban (2016)

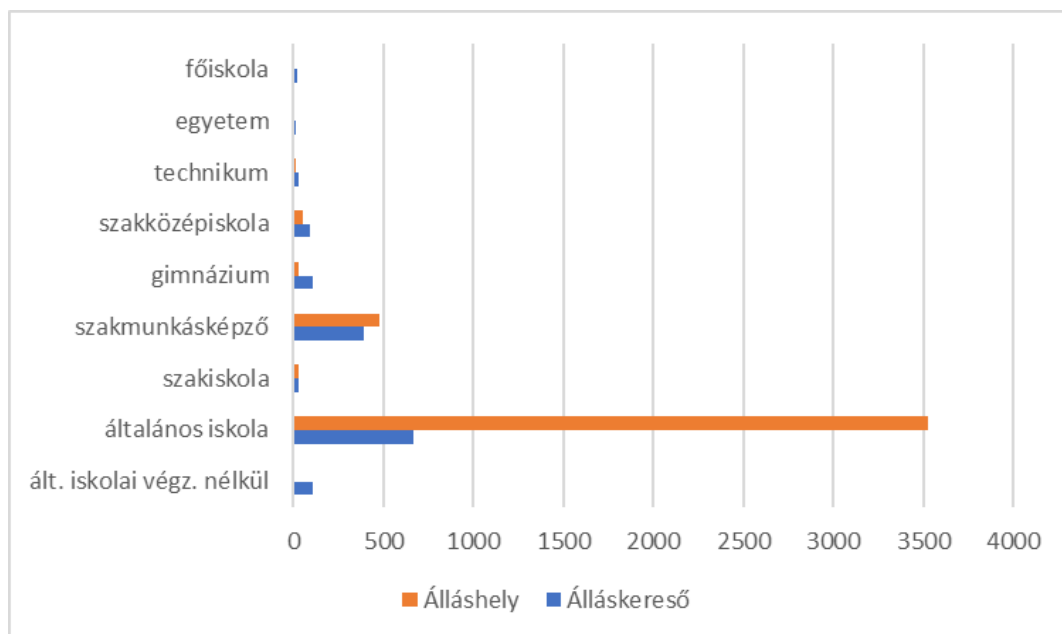
Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

6.1.1.4 Tamási járás

A Tamási járásban is kiugróan magas a keresleti oldal igénye az általános iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresőkre. Az 5 járás közül itt a legnagyobb a különbség a kereslet és kínálat között: az általános iskolai végzettséggel igényelt munkaerő mindössze 19%-a áll rendelkezésre.

Kínálati többlet a középfokú végzettségűek esetében jelentkezik: a gimnáziumi végzettséggel rendelkezők 26%-a, szakközépiskolai végzettséggel rendelkezők 60%-a, a technikumi végzettségűek 44%-a számára nyújtanak lehetőséget a bejelentett üres álláshelyek.

32. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Tamási járásban (2016)

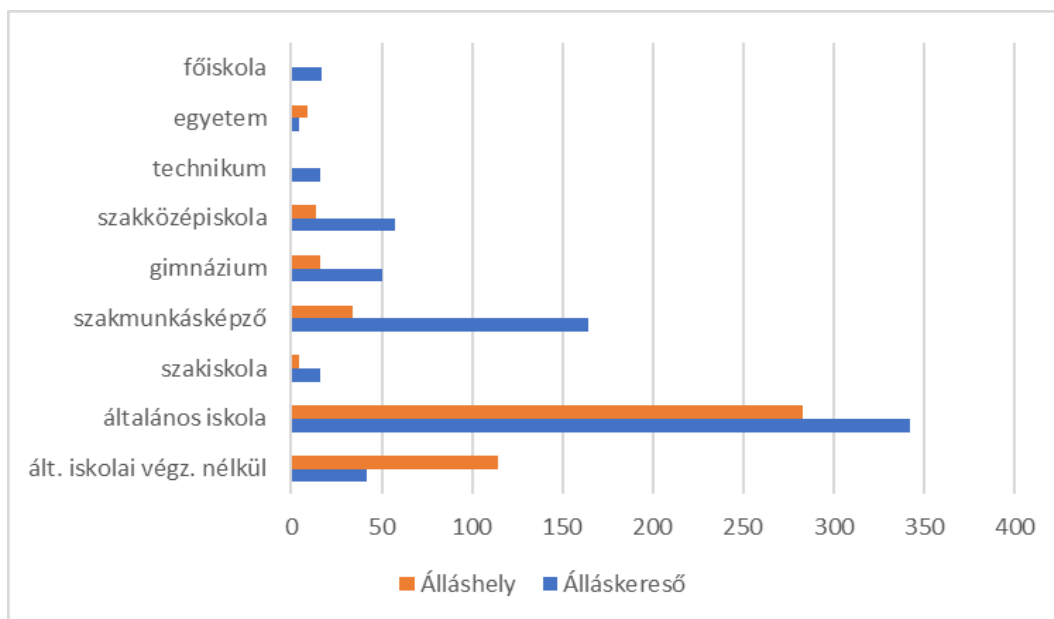
Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

6.1.1.5 Tolnai járás

A Tolnai járásban is magasabb a keresleti oldal igénye az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező álláskeresőkre, mint amennyi rendelkezésre áll (az álláshelyek 37%-át fedezi csupán).

Kínálati többlet viszont az összes többi végzettségű álláskereső esetében jelentkezik (kivéve a egyetemi diplomásokat): a szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezők 21%-a, szakiskolai végzettséggel rendelkezők 25%-a, a gimnáziumi végzettséggel rendelkezők 32%-a, szakközépiskolai végzettséggel rendelkezők 25%- számára nyújtanak lehetőséget a bejelentett üres álláshelyek. A főiskolai és technikumi végzettségűek számára 2016-ban nem volt üres álláshely.

33. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Tolnai járásban (2016)

Forrás: Tolna Megyei Kormányhivatal 2017, saját szerkesztés

Az üres bejelentett álláshelyek és a regisztrált álláskeresők száma alapján közel 4000 munkavállaló hiányzik a paktum-terület munkaerőpiaciáról.

Az általános iskolai végzettség nélküli álláskeresők, az általános iskolai és szakiskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők esetében munkaerőhiány van: az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezőkre vonatkozó igény 25%-a, az általános iskolai végzettségűekre vonatkozó igény 38%-a, a szakiskolai végzettségűekre vonatkozó kereslet 49%-a esetében áll rendelkezésre a keresett munkaerő. (Az adatot torzítja, hogy a bejelentett üres álláshelyeken a munkaerő 70%-át közfoglalkoztatási jogviszonyban tervezik a munkáltatók foglalkoztatni.) A többi iskolai végzettség esetében viszont a munkaerő kereslet szűkebb, mint a kínálat, a bejelentett üres álláshelyek száma nem elegendő mennyiségű. A szakmunkások 68%-a, a gimnáziumi 34%-a, a szakközépiskolai 40%-a, a technikumi 63%-a, a főiskolai 32%-a, és az egyetemi végzettségűek 84%-a számára nyújtanak lehetőséget a bejelentett üres álláshelyek.

Az 5 járás közül a Tamási kistérségben a legnagyobb a szakadék a kereslet és kínálat között: az általános iskolai végzettséggel igényelt munkaerő mindössze 19%-a áll rendelkezésre. Mindez nem véletlen, hiszen a Tamási járásban jelenik meg paktum-területen bejelentett üres álláshelyek közel fele (43%), a munkaadók által igényelt általános iskolai végzettségűek 56%-a, valamint a közfoglalkoztatottak aránya is a Tamási járásban a legmagasabb (48%)

7 Táblázat- és ábrajegyzék

7.1 Ábrajegyzék

1. ábra: Alacsony iskolai végzettségűek száma a regisztrált álláskeresők között a Paktum területén (2016).....	27
2. ábra: Pályakezdő álláskeresők létszáma a Paktum területen(2016).....	28
3. ábra: 50 év feletti álláskeresők létszáma a paktum területen (2016)	29
4. ábra: Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők létszáma (2016)	30
5. ábra: Az 1-3 hónapja nyilvántartottak létszáma (2016).....	32
6. ábra: Megváltozott munkaképességű álláskeresők létszáma (2016)	33
7. ábra: A regisztrált álláskeresők a munkaképes korú lakosság arányában az egyes járásokban	38
8. ábra: Az álláskeresők iskolai végzettség szerinti összetétele (2016).....	39
9. ábra: Álláskeresők ellátások szerinti megoszlása (2016).....	40
10. ábra: Álláskeresők életkor szerinti létszáma (2016).....	41
11. ábra: Profilng-kategóriák járásonként (2016).....	42
12. ábra: A Bonyhádi járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016) ..	43
13. ábra: A Bonyhádi járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)	44
14. ábra: A Bonyhádi járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016) ..	45
15. ábra: A Dombóvári járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016)	46
16. ábra: A Dombóvári járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016).....	47
17. ábra: A Dombóvári járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)	47
18. ábra: A Paksi járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016).....	48
19. ábra: A Paksi járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)	49
20. ábra: A Paksi járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)	49
21. ábra: A Tamási járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016).....	50

22. ábra: A Tamási járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)	51
23. ábra: A Tamási járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)	52
24. ábra: A Tolnai járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása életkor szerint (2016).....	53
25. ábra: A Tolnai járás regisztrált álláskeresőinek megoszlása iskolai végzettség szerint (2016)	54
26. ábra: A Tolnai járás regisztrált álláskeresőinek ellátás szerinti megoszlása (2016)	55
27. ábra: Bejelentett álláshelyek területi megoszlása (2016)	59
28. ábra: Bejelentett álláshelyek FEOR 1-9 számú főcsoportok szerinti megoszlása a paktum-területen (2016)	61
29. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Bonyhádi járásban (2016)	67
30. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Dombóvári járásban (2016)	68
31. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Paksi járásban (2016)	69
32. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Tamási járásban (2016)	70
33. ábra: Munkaerő kereslet és kínálat az iskolai végzettség alapján a Tolnai járásban (2016)	71

7.2 Táblázatjegyzék

1. táblázat: Vállalkozások száma szervezeti forma szerint, járási szinten (2015)	8
2. táblázat: Vállalkozások száma ágazatonként, járási szinten (2015)	9
3. táblázat: Vállalkozások száma foglalkoztatotti létszám szerint, járási szinten (2015).....	11
4. táblázat: A népességszám főbb jellemzői és megoszlása (2015)	13
5. táblázat: A népesség korcsoportos megoszlása.....	14
6. táblázat: A 15-64 éves népességének iskolai végzettség szerinti megoszlása	15
7. táblázat: A 15-64 éves népességének iskolai végzettség szerinti megoszlásának eltérése az országos átlagtól	16
8. táblázat: Közép-és alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma (2015)	17

9. táblázat: Szakképzésben tanulók száma képzési területenként és az iskolák típusa szerint	17
10. táblázat: Képzési területek megoszlása járásonként	19
11. táblázat A sikeresen vizsgázók száma - 2016. évi adatszolgáltatások alapján	22
12. táblázat Tárgyévben befejeződött tanfolyamokat sikeresen záró résztvevők száma	24
13. táblázat: A program célcsoportjai	26
14. táblázat: Pályakezdők összetétele iskolai végzettség szerint (2016)	28
15. táblázat: A 3 hónapnál régebben nyilvántartott álláskeresők létszáma (2016).....	31
16. táblázat: Közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma (2016 01-10.hó).....	34
17. táblázat: A hátrányos helyzetű célcsoportok létszáma a megyei paktum fejlesztési területén (2016).....	37
18. táblázat: Álláskeresők létszáma ellátásonként (2016)	41
19. táblázat: Bejelentett üres álláshelyek száma (2016).....	56
20. táblázat: Bejelentett álláshelyek száma állománycsoport szerint (2016).....	57
21. táblázat: Bejelentett üres álláshelyek száma elvárt iskolai végzettség szerint (2016)	57
22. táblázat: Bejelentett üres álláshelyek száma elvárt szakképzettség szerint (2016).....	58
23. táblázat: Bejelentett álláshelyek száma foglalkoztatásra irányuló jogviszony alapján (2016)	58
24. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a paktum-területen (2016).....	60
25. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Bonyhádi járásban (2016).....	61
26. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Dombóvári járásban (2016).....	62
27. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Paksi járásban (2016)	63
28. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Tamási járásban (2016).....	64
29. táblázat: Bejelentett álláshelyek FEOR főcsoportok szerinti megoszlása a Tolnai járásban (2016).....	65